

om
fiktio
&
verklighet

Redaktör:
Sara Broos, Dawid Ullgren och Gro Janarv

Texter:
Studerande och lärare på YH manusförfattare

Omslag och grafisk form
Kelly Lansman

Tack till:
Tommy Nilsson, Lukas Engqvist och lärare BrobyGrafiska

© Broby Grafiska Förlag 2014

monolog och presentation

- 12 . Alexandra Dahlström
- 18 . Anton Klepke
- 24 . Dawid Ullgren
- 28 . Dunja Vujovic
- 32 . Fabian Buebo
- 36 . Gro Janarv
- 40 . Isabel Nylund
- 44 . Julia Thelin
- 48 . Linn Möller
- 52 . Lisa Jarenskog
- 56 . Liv Mari Mortensen
- 60 . Mia Mountain
- 64 . Oskar Idin
- 68 . Paolo Iskra
- 72 . Samori Tovatt
- 76 . Simon Revilla

intervju

- 86 . Anton Klepke
- 90 . Dawid Ullgren
- 94 . Dunja Vujovic
- 98 . Fabian Buebo
- 102 . Gro Janarv
- 106 . Isabel Nylund
- 110 . Julia Thelin
- 114 . Linn Möller
- 116 . Lisa Jarenskog
- 120 . Liv Mari Mortensen
- 126 . Mia Mountain
- 130 . Oskar Idin
- 134 . Paolo Iskra
- 138 . Samori Tovatt
- 142 . Simon Revilla

Varje år ger vi på manusutbildningen ut en bok. 2015 blev det en e-bok om Verklighet och Fiktion. De studerande väljer tema, skriver texter och intervjuar andra författare, regissörer eller konstnärer som de är intresserade av. Manusförfattare är en ettårig yrkes-högscoleutbildning på distans med träffar i Berlin, Sunne, Stockholm och Göteborg. Workshops, seminarier, föreläsningar inom manus, regi, juridik, pitch, etc. Samarbeten med filmfestivaler och skolor, i Sverige och utomlands, utveckling av egna manusprojekt inom manus för film och dramaserie. Uppdrag utifrån, bokprojekt, intervjuer, möten med yrkesverksamma. Praktik i Sverige eller utomlands.

På vår hemsida kan du ladda ner tidigare böcker och läsa mer om utbildningen.
Kontakta oss gärna om du vill veta mer.
Trevlig läsning!

Kontakt: Sara Broos
Sara.x.broos@brobygrafiska.se
0565-17951
www.brobygrafiska.se

MONOLOGER - EN INBJUDAN ATT LYSSNA

I den här boken kommer du få ta del av många olika liv; höra röster dela med sig av sina innersta hemligheter.

På ett sätt verkar det självklart vad en monolog är, både i livet och i författande. En person pratar och berättar om sig själv, sina tankar och känslor. Så varför en bok om monologer i relation till filmmanus? Vad gör monologer till ett värdefullt verktyg för manusförfattare?

När jag skriver vill jag bli överraskad, jag vill veta mer än jag visste innan. Jag vill att historien breder ut sig och berättar sig själv för mig. Om det alltid är författaren som bestämmer hur det ska vara blir det inte intressant. Fantasi och inspiration är ett samspel mellan författare och historia; man måste samarbeta och hitta en större

spelplan än sig själv. Det är då det börjar hända saker, det är då det man skriver inte bara blir så där lagom bra, utan utmanande, frigörande, oroväckande eller glädjesprudlande. Det är då starka känslor väcks till liv och man börjar dyka ner under ytan.

Så hur kommer jag i kontakt med denna större story, den som delvis kanske finns i mitt undermedvetna? Ett givande och inspirerande sätt är att jobba med fokuserade skrivövningar. Efter många år som författare, coach och handledare, samlade jag idéer om en sådan metod i min bok "The Creative Screenwriter". Den består av mångfaceterade praktiska övningar som hjälper författaren hitta sitt eget förhållningssätt till struktur, scenskrivning, världar, slut, pitching. En av de mest populära har varit monolog-

övningen. Den är så enkel och ger så stor utdelning - plötsligt lyfter locket och en hel värld karaktärer träder fram.

Studenterna på Brobygrafiska manusutbildning utvecklar inte bara projekt genom handledning och workshops. De får också utveckla sin sensitivitet och skrivteknik för att bli bättre rustade för branschens utmaningar. Under året deltar de i onlineworkshops med teman som kreativitet, idéskapande, berättarstruktur, scenskrivning, dialog, bildspråk. På ett tidigt stadium fick de prova att skriva monologer och det gav mersmak. Det har lett till fantastiskt varierande manus och ett intresse för den kreativa processen.

Monologövningar handlar inte om att skriva långa stycken text som sen blir del av ett manus. Istället handlar det om förarbete och research, ett sätt att fördjupa sig i karaktärernas inre liv. Ju mer man går in och låter dem själva berätta, desto bättre fungerar det. Ofta kan man känna att det verkligen är de som talar; ibland tappar man kontakten och glider tillbaka in i sin mer egna (medvetna) röst. Att låta karaktären själv berätta gör att mer oväntat material kommer fram. Författaren leds av och lyssnar på karaktärerna, istället för att försöka kontrollera eller manipulera dem. Man blir mer lyhörd och det skapar känsla och nyans i dramatiseringen.

Det finns några enkla regler:

- skriv från en persons perspektiv, i jag-form
- hitta en specifik situation eller fråga som karaktären berättar om
- tänk inte för mycket utan bara skriv på och låt det flöda

Ofta skrivs monologer i presens, men man kan också låta en karaktär berätta om minnen eller saker som hänt i det förflutna (speciellt bra om det finns något viktigt i historien som hänt innan den börjar). Eller så kan de fokusera på

drömmar och planer om framtiden. Vad de än pratar om, så befinner sig alltid karaktären som berättar här och nu.

Monologer kan användas på många olika sätt - att utforska karaktärer, perspektiv, relationer, situationer, scener. Vad ser de? Vad hör de? Vilka rädslor eller hopp finns inom dem? Hur förändras de genom det de upplever, hur hör man det i deras röst?

Det kan bli speciellt intressant när man skriver relaterade monologer. Som tre monologer från samma karaktär, men tre olika tidpunkter - innan en stor händelse, medan händelsen pågår, och efter den. Då ser man i detalj hur de känner och tänker och påverkas av storyn, och i gengäld påverkar den. Eller så kan man välja en och samma situation med monologer från olika karaktärers perspektiv. Om ett överfall inträffar vid en busshållplats, vad kan offret berätta om upplevelsen? Vad såg vittnet som stod på andra sidan gatan? Vad försiggick inom den som begick brottet?

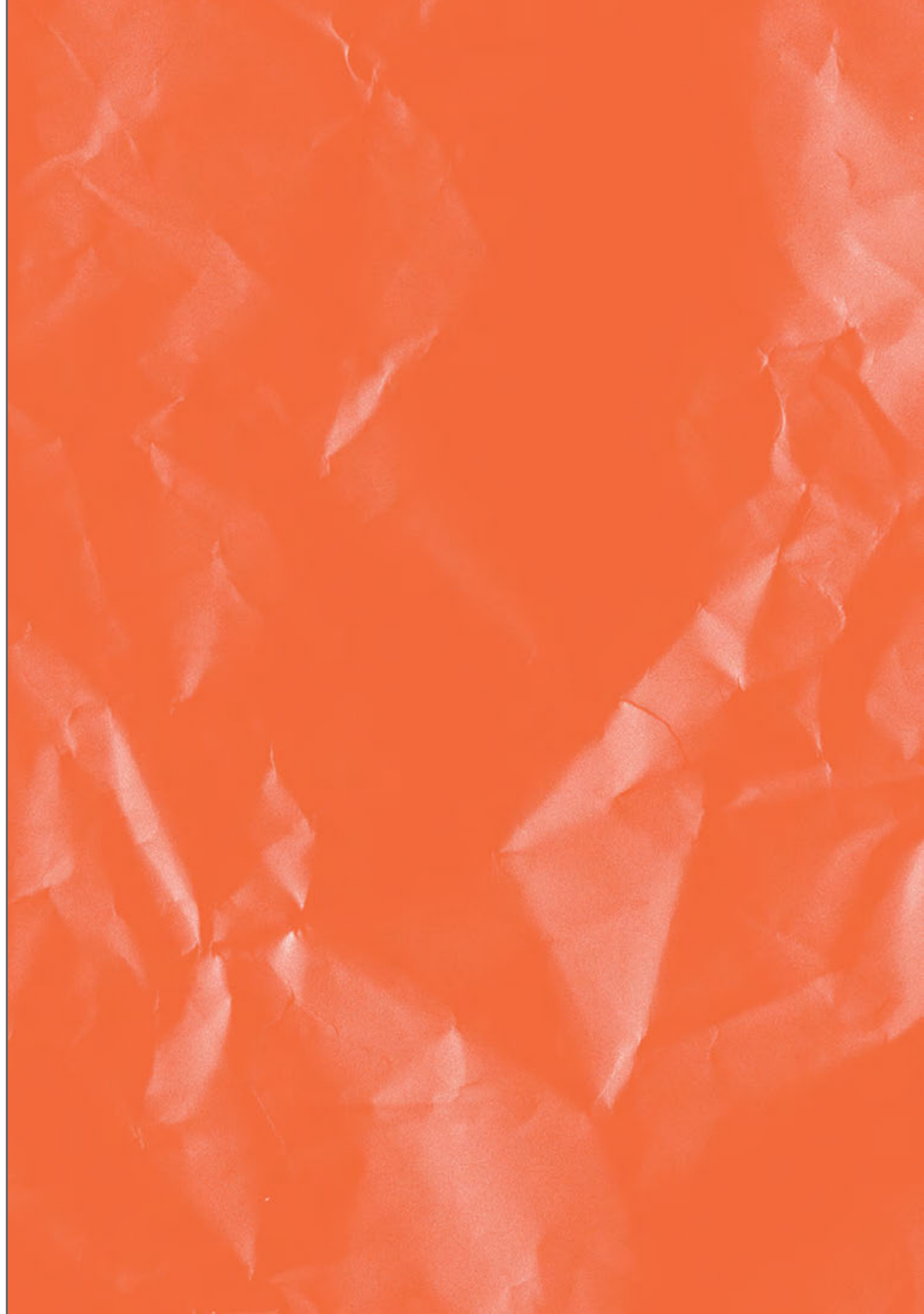
Monologövningen kan användas under många olika faser av manusutveckling. Det är ett utmärkt sätt att öppna upp en idé och låta en karaktär skapa handling och tema. Eller så använder man dem när man kommit längre och har en scen som inte känns rätt, kanske lite tunn eller lite förutsägbar. Då kan monologer skapa mer nyans, möjligheter, överraskningar. Det är ett utmärkt sätt att hitta eller finslipa en karaktärs röst så de låter naturliga och trovärdiga. Monologer är också ett mirakelmedel i slutet av processen, när man kört fast eller tappat gnistan för storyn. Då kan det vara bra att släppa taget och gå in i monologer, för att hitta tillbaka till kontakten med karaktärerna, historien och sin egen motivation - varför man faktiskt ville skriva det här.

Monologer kan visa den mångsidighet och komplexitet, ibland motsägelser, som finns inom varje människa. De handlar om hur mycket vi vågar, att vara oss själva och att tillåta karaktärer som inte alltid är så korrekta. Det handlar om att låta livet komma fram.

När du läser monologerna i boken, tänk inte bara på dem som färdig text och slipade repliker. Läs dem för att lyssna. Vad upptäcker du om hur en karaktär blottar sig utan att mena det? Vad försöker karaktären kanske dölja för omgivningen? Vad försöker de dölja för sig själva? Vad är det som de inte berättar?

Vad hör du bakom orden?

Zara Waldebäck

monolog
och
presentation

NATTVILSE

En mullrande basgång som får ryggmärgen att vibrera. Tunga, ytliga andetag. Värkande trumhinnor. Stora pupiller i mörkret. En rökmaskin dränker sikten. En smygande känsla av obehag och förhoppning. Ett långsamt stegrande crescendo som slutar i en repetitiv, orolig melodi som sen försvinner in i resten av ljudbilden. Svettiga människor med cigaretter i händerna, jag kryssar mellan dem och försöker undvika att bli tillknuffad så jag inte spiller innehållet i glaset jag håller i. Svartmålade väggar och lågt i tak. Jag har varit här så många gånger förut men aldrig så här ensam. Snart är det min tur att spela. Den här dj-n som värmer för mig är helt värdelös. Han spelar vinyl som alla andra och gör så uppenbara jävla val att jag skäms för hans skull. Dessutom kan han inte taktmixa. Jag borde vara hemma. Jag vet att jag lovat att komma hem så snart jag kan men jag vill inte. Jag har ett låtsas jobb och jag måste vara här bland människor som låtsas att de känner mig och jag låtsas som att jag känner dem. Den musiken jag älskar har de bara som ursäkt och ljudkuliss för att förlora medvetandet till och hitta någon att gå hem med. Plötsligt får jag syn på henne. Lysande ögon, djupa smilgropar, nerbitna naglar. Hennes tunna nacke, håret uppsatt i en oregerlig hästsvans som reflekterar stroboskopljudet och absorberar den enda svepande, gyllene strålkastaren som sakta rör sig över dansgolvet. Sen försvinner hon i folkmassan. Jag orkar inte följa efter henne. Hon kommer bara kräva en massa förklaringar som jag inte kan ge henne.

Varför hamnar jag alltid här?

Den här platsen har sakta börjat tränga in i min hud och den gör mig tung och tom. Jag luktar av den. Utspilld öl, rökmaskiner, syrebrist. Jag minns när jag fortfarande älskade det är stället. Det var fyrtio grader varmt och alla glänste av värme, svettdropparna glittrade på allas överläppar och bröstorgar. Någon delade ut is ur en plasthink, sen smälte iskuberna mot huden och i folks munnar. Jag minns den friska novemberluften utanför i rökrutan som en lättnad och hur levande jag kände mig när det stängde för kvällen. Då hade vi precis träffats och jag var fortfarande upp över öronen himlastormande hals över huvud förälskad i henne. Nu är den här platsen bara ett smutsigt jävla kontor för mig. Varje gång jag spelar skivor har min hjärtklappning blivit värre och värre. Jag får inte luft och det känns som det riktiga livet, det som pågår i dagsljus, det där människor har skyldigheter mot varandra är så fruktansvärt långt bort

och utom räckhåll för mig. Jag har ont i huvudet. Jag har aldrig spelat i band men dj-båset är en scen. Den gräver ett hål av tomhet i dig samtidigt som den fyller dig med vördnad varje gång du kliver upp på den.

Nu börjar jag. Jag ser hur alla smälter ihop till en enda stor kokande massa av rörelse. Adrenalinkicken i att det är jag som får dem att röra sig i samma hastighet och vråla av glädje och igenkänning. Skivspelaren som sköld, någonting som skiljer mig och festen. Det här kanske inte märks nu men jag var den tjocke killen som gjorde blandband till den snyggaste tjejen i klassen därför att jag var så hopplöst och oåterkalleligt kär i henne. Hon tackade för det och pratade aldrig mer med mig. Antagligen lyssnade hon aldrig på det. De där föräldrafria festerna i villaområden där folk kräktes i handfatet och somnade i badkaret. Jag bar alltid med mig minst trettio cd-skivor, jag var den ende som brydde mig om musik. Jag kommer ihåg hur gärna jag ville dela den med någon men alla tyckte att det jag lyssnade på var för krångligt och konstigt.

Varför har jag inte blivit vuxen än?

Alla andra har ju det. Är det här det enda jag kan? Mina barn- domsvänner med kontorsjobb säger att de är avundsjuka på mig att jag kan disponera över min egen tid, att jag kan resa bort när jag vill, att jag kan sova hur länge jag vill. Mitt jobb är fest. Mitt jobb är att skapa festen och få människor att ha roligt. Men jag är ju inte ens särskilt bra på det här. Och jag orkar inte hänga efter bokare längre. Varför står jag i den här jävla källaren med en massa svennar som struntar i dansmusik? Det luktar illa här. Det luktar av alldeles för många fulla och höga människor på samma plats som inte vet varför de är där.

På tunnelbanan på väg hem håller jag nästan på att somna med huvudet mot tågfönstret. Plötsligt rycker jag till av att tåget bromsar in. Ett gäng tjejer i höga klackar och yviga kläder ramlar in genom ett dörrpar. Någon av dem håller i dörrarna för att hennes kompis ska hinna ikapp. Det är hon. Samma slarviga tofs och små, ofrivilliga lockar i nacken. Jag flyttar fram några säten. Hennes kompisgäng sätter sig några fyror bort. Gå fram till henne. Kom igen nu. Tänk om! Tänk om hon är kvinnan i mitt liv? Jag måste prata med henne. Snälla gå fram till henne. Res dig. Hon är bara några meter bort men hon har inte sett mig än. Hennes kompis säger något roligt så hon kiknar av skratt. Hela hon lyser just nu. Vid nästa station går hon av. Om jag fick henne skulle jag hata hennes ordval, hennes tics, hennes sätt att klä

sig och klamra sig fast vid mig. Det är ingen idé. Skarpa lysrör i tunneln utanför fönstret, jag följer dem med ögonen och låter dem passera. Jag sitter kvar. Jag tänker inte röra mig en millimeter.

Alexandra Dahlström

Född i Stockholm, 1984
Lenamarinaalexandra@gmail.com

Hej, jag heter Alexandra och är uppvuxen i Stockholm och på olika filminspelningar. Genom "Mästaren och Margarita" och "Hundra År av Ensamhet" upptäckte jag magisk realism och kom ganska snabbt fram till att jag ville bli regissör när jag blir stor. Mina filmer utspelar sig oftast på mörka fester eller i magiska sjumilaskogar och handlar om allt från stockholmska klubbkids till norrländska skogsran. Men vare sig de är nattdjur eller huldror trasslar mina karaktärer alltid in sig i snåriga kärlekshistorier och bär på en väldigt stark frihetslängtan. De senaste åren har jag levt och arbetat i Rom, Paris och Rio de Janeiro men är fortfarande på ständig jakt efter den ryska folksjälen.

MALEK BLACKTOVICHE

Living in Assad's Syria before the revolution was like living my life in a big prison. But the walls and boundaries were in my thoughts and my dreams. I was afraid everywhere, because the security forces could arrest me at any time and torture me and even kill me if I was talking about banned topics.

And those who should be telling the truth, journalists, media and teachers were all corrupted by money and power.

When the revolution came, I was filled with hope. It was what I had waited for so many years.

I remember my first demonstration. I was so scared. I could not imagine that I would be able to shout loudly about the frustration I felt. I remember that I took a few steps into the demonstration, and then backed away, and then dared to rejoin again. Shouting freely from my heart was so foreign to me. But I was filled with life, felt alive, as if someone had slept inside me all these years and just woke up. It was as if something inside me began to grow there, like a seed that has been in the dark for many years who suddenly feel the earth and sun and water. My heart began to beat and my heart demanded freedom.

Although I knew that I could die in the demonstration, I knew I had to be there. For the first time I was able to explain all the feelings and thoughts that had been hidden. For the first time I was able to talk about the ugly truth about Assad's dictatorship.

That time I was happy and relieved. But I was soon arrested. The Shabeha* came to one of our demonstrations and beat me with sticks. I started bleeding from my head and was taken to a small cell with 14 other young men and the Shabeha started torture us with cables. I was left lying on the ground nearly naked all the night. It was so cold. Then they cut my hair and humiliated me and talked bad about my family. They left all of us without food for several days and we had to drink water from the toilet to survive. They took me to the confession room and tortured me because I refused to sign a paper saying I was an armed terrorist.

I had to pay a very large sum of money to get released, but I was lucky. Most prisoners never leave Assad's prisons alive. Still, this week of arrest was the harshest experience in my life and I wish that no one in this world had to go through this experience.

But I could not stay away from the demonstrations. I had to be brave, for my dignity, for my country and for my freedom. Our demonstrations and slogans threatened the dictatorship. Our courage was dangerous for the regime. They tried to build the prison of fear within us again, but now we were alive, our hearts were strong and nothing could make us go back to silence.

Shortly after this, the military began shooting us. One by one people fell in the demonstrations and their hearts stopped beating. People died by the hundreds. Soon thousands. It was after this the opposition started to use weapons to defend the people in the demonstrations. It is important to remember this. The revolution in Syria was peaceful for a very long time and the people who got killed in the demonstrations were unarmed. But the silence of the international community and the brutality of this regime forced the opposition to take up arms.

Assad's forces have continued to kill us since then. Every day the helicopters fly over our houses where we civilians live. Where the schools are located. They are dropping barrels filled with explosives and sharp metal pieces aimed to hurt as many people as possible.

Despite all this, it is better to live in the liberated parts than in the regime areas. For in the liberated areas, we have the freedom to express ourselves and put words to our thoughts and opinions. We can discuss freely. We are alive inside, because we lived in fear for so many years and now is the time to throw away this fear.

I think that the European people should learn more about Syria and Assad's dictatorship. Not long ago, Europe struggled against dictatorships and fascists who used to burn books and use terror to control people's thoughts. Now we in Syria are fighting for the same freedom as Europe did 60 years ago. I hope that the people of Europe support us in our revolution.

* "Shabeha" are criminal gangs paid by the regime of al-Assad and the Ba'ath Party to kill, torture and spread fear among civilians in Syria."

Malek Blacktoviche Credit: Yosuf Mousa

Saif-Al Dawlah street is a one kilometer long street in Aleppo. The regime's snipers are stationed in the high building in the top of this photo, shooting every civilian who cross this street. Too many people have been killed here the last three years. Credit: Malek Blacktoviche

In the beginning of the revolution the demonstrations were peaceful and there was never armed people at the protests. After the regime tried to crack down on the demonstrations using heavy weapons and mass arrests, people started to defend themselves. Credit: Malek Blacktoviche

Anton Klepke

Född 1988

Bor: Ständigt i rörelse.

Senaste året i Mörbylånga,
Istanbul, Gränby och Mwanza.

antonklepke@gmail.com

www.textur.ps

0734457630

Jag har tänkt mycket på skapande och berättande. Berättelsen är en så central del av människans historia. I själva verket är den orala och skrivna berättelsen själva nyckeln till att mänskligheten ens har någon historia att berätta. Därför har jag också svårt att prata om mitt eget skapande, då berättelserna gömmer sig i alla människor. Och berättelserna skapas i möten med andra människor. Jag har fått privilegiet att kunna berätta om den verklighet jag ser. För barn och ungdomar under mina år som lärare. För en internationell läsekrets under åren som journalist.

Men tillgången till orden är få förunnade. En hel värld saknar fortfarande tillgång till det skrivna ordet på grund av analfabetism. Och ännu fler människor väljer noggrant varje ord de skriver. Min syriskä vän Malek Blacktoviche har sett sina vänner skjutas till döds för ord de valt att säga, eller vägrat att säga. Malek själv har fängslats och torterats av Bashar al-Assads säkerhetsstyrkor för att han vågat berätta det han sett.

RUTINER PÅ ETT DANSGOLV

Låt mig berätta om min utekväll.

Jag stod på sidan av dansgolvet. Slöt mina ögon. Tog ett djupt andetag. Försökte att vara närvarande. Ville ta in allting. Dofterna, ljuden, ljuset. Det blixtrande ljuset. Jag minns att jag tog mig mot mitten. Trångt och svettigt.

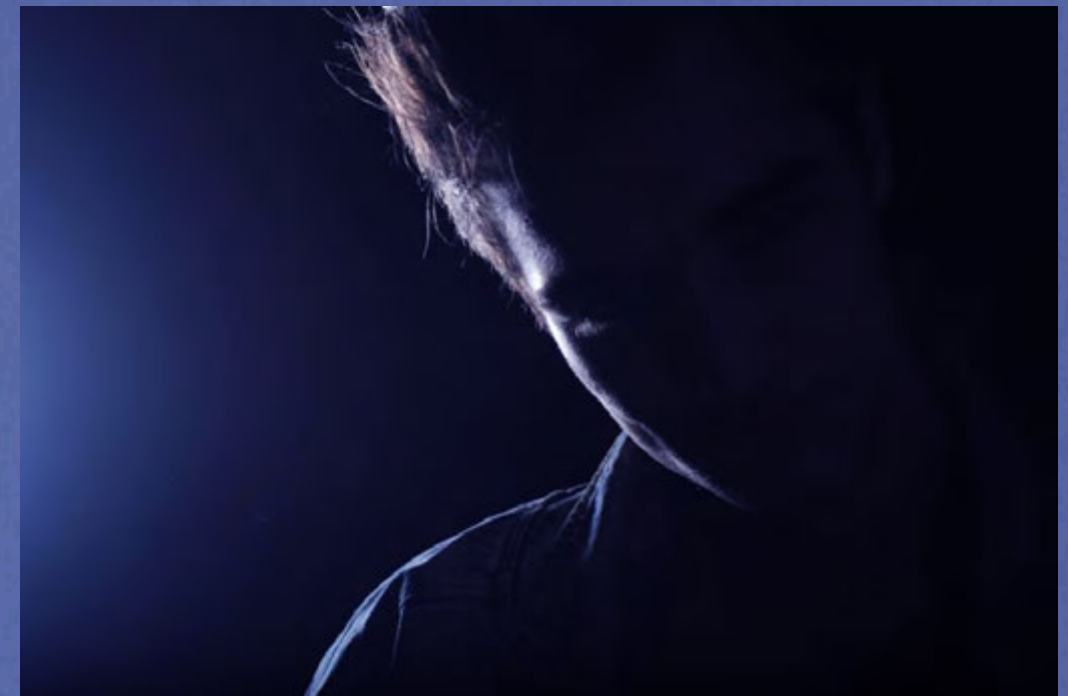
Jag vill gå hem. Nej, jag vill stanna.

Tiden gick. Röker min sista cigarett. Tar slatten av cidern. Golvet var klibbigt. Mötte en fördröjd blick. Jag tittade bort. Jag var inte intresserad. Försökte ta mig längre in.

Hälsar på främlingar. Försöker vara rolig. Blir bjuden på en cigg. Ögonkontakt. Ler. Hittar på ett samtalsämne. Vad som helst, men inte för seriöst. Pratar om dialekter. Älskar dialekter. Vi skrattar. Tar ett halsbloss. Vi går in mot mitten. Dansar. Intimt. Han lutar sig fram och viskar något i mitt öra.

Jag kysser honom.
Vi lämnar klubben.
Tillsammans.

Ett minne. En efterkonstruktion. Var det så det gick till?
Jag minns inte...

Dawid Ullgren

Född i Göteborg, 1990
Bor i Malmö
dawid.ullgren@hotmail.com
0708 440290

Jag är en skrivande och regisserande göteborgare som numera är bosatt i Malmö. Har under de senaste fem åren jobbat som regissör, manusförfattare, castare och statistansvarig för både kort- och långfilmer.

”Byt perspektiv” är mantrat som jag konstant påminner mig själv om. När jag var liten sympatiserade jag jämt med the bad guy i de filmer och serier jag kom i kontakt med. Min uppfattning var då att hen hade en klar världs-uppfattning som hen verkligen trodde på, men aldrig kommer att få förverkliga. Det är någonting djup sorgligt och tragiskt över det, att aldrig få lov att uppnå sitt mål – sin dröm. Den bilden av antagonisten lever fortfarande kvar i mig och är något som jag tar med mig i mitt skrivande. Att förmänskliga skurken.

För mig är fiktion och verklighet den samma. Mitt skapande har alltid förhållit sig till verkligheten. Den verklighet jag syftar på är då min sanning. Min sanning är alltså någon annans fiktion. Samma upplevelse består av flera perspektiv och det är dem jag brinner för. Finns det verkligen något så enkelt som rätt och fel? Jag skriver om olika relationer och konstellationer inom homogayvärlden. Berättelser som inte handlar om att bli bekväm i sin sexualitet, utan snarare stå för den och se det som sin styrka. Det är min sanning.

NIGHTMARE REVISITED

Idag kommer jag få känna hennes läppar mot mina. Hon är så vacker när hon sover på bänken. Stilla. Med hennes favoritbok i knät. Jag hoppas verkligen vi inte fastnar i oändliga likadana samtal om Charles och Julias olyckliga romans idag igen. Jag kanske borde ge henne en annan bok att somna med? Hm, ellerså kan jag styra in samtalet på de katolska perspektiven av boken. Men hon gillar inte det heller, så jag kanske kommer längre ifrån henne där... Hon driver mig till vansinne alltså, är det såhär kärlek är? Varannan dag tråkar hon ut mig med samma gamla snack för att nästa dag förvåna mig med helt nya tankar. Gnistan i hennes ögon när hon pratar med mig, då känns det i hela min kropp. Jag måste ta djupa andetag.

Tio minuter kvar innan hon vaknar. Jag gillar nästan de här stunderna mest på hela dagen. Jag kan slappna av och behöver inte fundera på om hon gillar mig, om jag är snygg nog, eller rolig nog, eller smart nog. Jag behöver inte fundera på vad hon gillar och anpassa mig efter det... Varför ska jag tänka på vad hon gillar? Borde inte hon försöka också? Äh, vem lurar jag, jag vet ju att hon är för bra för mig. Jag måste få henne och falla för mig.

Jag är så nära nu, jag känner det. Jag har boken, hennes favoritmat, vin och örhängena till middagen senare. Örhängen tror jag funkar bättre än halsbandet... och armbandet. Hoppas hon gillar de här mer än de jag gav henne i guld. Hon verkar mer som en silvertjej. Kan ju inte gå sämre än det gick den kvällen i alla fall. Nästan komiskt när jag tänker på det.

Justja, måste komma ihåg att ge kyparen hans cash. Han sabbade allt sist med hans snack om att "wow ni två äter ju här varje dag, vilken ära". Var det bara att avsluta kvällen. Fick jag inte prova ut mitt nya material. Aja, jag är top of my game tonight. Ikväll kommer hon säga att hon älskar mig. Ikväll kommer hon inse efter alla dessa år, att jag är rätt man för henne.

Att det finns ingen annan kvar för henne. Vilket är ganska sant också... Äh gud, nej, nej. Nej! Allt är okej, allt är okej. Jag är okej. Allt kommer lösa sig. Detta är lugnt. Djupa andetag.

Fem minuter kvar. Okej, glöm inte: komplimang, teasa, negga, vin, röra hennes arm då och då, hot and cold. Vi älskar samma bok, samma vin och glass och sen är vi hemma. Nej men vafan, hon har ju onsdagsklänningen på sig! Det är ju torsdag idag, hur kunde jag glömt byta kläder på henne igen?? Jag håller på och tappa det på sistone.

Andnöd och blod och mjuk hud. Det enda jag tänker på är henne, på jobbet, hemma, överallt. Jag kan inte sova om nätterna. Jag kan inte sluta titta på henne om nätterna. Hon sover så fridfullt. Det enda jag vill är borra ner mitt ansikte mellan hennes bröst och känna att allt kommer ordna sig. Att hon ska säga att hon älskar mig. Att hon har haft fel alla dessa år och att jag är mannen för henne.

Hon börjar vakna. Hon vaknar som en ängel. Så gulligt förvirrad varje dag. Jag har en bra känsla om idag. Idag.

Trägen vinner idag.

Dunja Vujovic

Född i Sarajevo, Bosnien
Bor i Stockholm
dunja.vujovic@gmail.com
Twitter: @DunjaVu

Jag skrev mitt första manus efter jag hade upplevt en "lucid dream" för första gången. En dröm där jag kunde kontrollera mina handlingar, min omgivning och människorna runt mig. Jag var vaken i drömmen och jag var allseende. Jag skapade en bibel för världen som jag hade upplevt. Jag började läsa in mig på nätet om det här fenomenet och experimenterade vidare med lucida drömmar och skrivande. En teori inom psykologin är att "seeing is believing" för hjärnan oavsett om man är vaken eller inte. Om hjärnan uppfattar ett skeende med stor intensitet och klarhet, kommer det uppfattas som en verklig händelse, även när man sover. Att skriva skiljer sig inte så mycket från dessa lucida drömmar. Det är samma behov som tillfredsställs hos mig när jag skriver och när jag vakendrömmar. Att totalt få slukas upp av en historia som förklarar alla mina känslor om världen fast i en helt annan form. En form som gör det mycket mer spännande för hjärnan att bearbeta. Jag vill helt enkelt uppleva fiktionen och livet med stor intensitet och klarhet. Seeing is believing.

UT UR MIN KROPP

Jag vet inte men jag trodde nog att det skulle vara mer, livet liksom. Jag ska inte säga att jag är besviken men... jag vet inte. När jag försöker ta upp sånt här med min fru så blir hon bara arg. Hon tycker jag ska vara tacksam för det jag har. Barn å hus å sånt. Men det är inte det... Det är liksom svårt att sätta fingret på, jag känner ingen glädje. Jag är sällan lycklig. Jag har allt man "ska" ha, och ett par bra grabbar från bygget jag hänger med på fritiden. Men varför känner jag tomhet? Har alla det såhär? Man tror att alla andra är lyckliga men alla kanske känner så här? Vad är ens lycka, finns den? Fan alltså. Det kanske är så det är... Tänk inte så mycket. Det är precis det jag alltid gjort, tänkt lite menar jag. Jag gjorde först, tänkte sen. Jag vet inte, det var ingen bra grej, råkade ofta illa ut. Gjort en massa dumma grejer. Fyfan... Är det kanske det jag saknar? Tänk om det är det jag saknar? Adrenalinnet och rädslan. Min identitet fanns där. Haha! Borde börja träna boxning. Få ur mig nåt. Fast bara i lokalen den här gången. Kanske handlar allt om det, inte att jag behöver något mer, jag kanske bara behöver bli av med något, ut ur min kropp. Fan jag är rätt bra när det gäller tänkandet ibland. Det är inte bara dåligt, som min fru säger.

Fabian Buebo

Född 1986
Bor i Stockholm
fabian@fabianbuebo.se
fabianbuebo.se
0735554992

I varje berättelse jag skriver finns delar av min personlighet som jag själv försöker förstå. En fiktiv version av mig. Härligt självcentrerat. Det är svårt att se sig själv utifrån. Vi blir till i mötet med andra. Jag är den du ser och tvärt om.

Jag tror att varje människa är en komplex känslövarelse med ett rikt inre liv. Det kan vara svårt att tro ibland. Den grå farbrorn på bussen. Alla är vi samma. Skrot och korn. Sökande.

Jag brinner för konsten och utan den vore mitt liv fattigt. Nästan meningslöst. Det är vackert hur människan skapar ut ur intet. Vi vill dela med oss av våra tankar och idéer helt utan krav på att få något tillbaka. Som kärlek. Vi gör det för att vi måste. För mig är konsten ett bevis på att magi faktiskt finns.

EN HÖGRE MAKT

Ingen av oss tar initiativet. Det behövs inte. Hela situationen är initiativet. Vi har aldrig haft sex, du har aldrig sett mig naken. Varje kroppsdel bultar så hårt att det gör ont. Plaggen känns trånga, värmen olidlig. Jag låter mina fingrar komma in, innanför dina skinande vita kalsonger, tyget är lite stelt och ger ett lätt tryck mot din kuk. Du tar två fingrar och lägger de på mitten av mina båda ögonbryn, utan att öppna dina. Dina fingrar glider ner över mina ögonlock och stänger ögonen. Jag vaggar huvudet åt höger och vänster ett par gånger. Dina kåta blickar ser jag även fast jag blundar.

Mina skinkor syns tydligt genom trosorna, du drar ned de ett par centimeter. Du pussar mig där, i glipan, låter tungan gå in. Ådrorna på min hals pulserar och det rycker som i spasmer längs insidan av låren. Som en enorm mängd energi äntligen är på väg att frigöras. Jag vill inte komma av det här. Jag sätter mig ned på skakiga ben och indikerar att du ska resa dig. Dina knän är röda av att du stått på golvet. Jag lämnar blöta fläckar vid sidan om din kuk.

Det låter när våra lår slår ihop. Jag står kvar på alla fyra, men det ska bara hålla på ett tag till. Jag drar mig ur, framåt och vänder mig snabbt så att jag ligger på rygg. Din grumliga blick och din kropp hänger som ett moln över mig. Jag ökar hastigheten på vibratorn från ett till två och faller bakåt. Låren rycker synligt. Du har aldrig sett mig komma så här långt i min njutning. Allt faller på plats i det här ruset, som uttänkt av en högre makt. Som att gå i kyrkan och tro på vad prästen säger.

Höftbenen skjuter upp och ner ett par gånger utav skalvet. En våt vätska rinner ner från blygdläpparna ner mot rumpan. I samma ögonblick som jag öppnar ögonen efter att ha pustat ut, händer samma sak för dig. Du stönar till och jag känner hur vätskan landar på min mage och bröstet. Två människor, vi har hamnat här. Helt urblåst i huvudet tänker jag de här tankarna. Utan genans eller tveksamhet. Bara två uppfyllda, darrande kroppar sida vid sida.

Om jag någon gång skulle säga det som om jag menade det, skulle det vara nu: Jag älskar dig.

Vi ligger kvar ett par minuter, en kvart. Tiden suger in oss och släpper inte taget.

Stilla och tysta i ett mörkt universum.

Foto: Bárbara Vidál

Gro Janarv

Född 1984
Bor i Stockholm
gro.janarv@gmail.com
grojanarv.se
0733629209

Jag föddes 1984 och utbildade mig till grafisk designer och typsnittsdesigner i Barcelona, Madrid och Reading, England. Jag har även läst spanska, litteratur och kreativt skrivande i Stockholm. Sedan fyra år bor jag i min hemstad Stockholm.

När jag var 12 år var jag på semester i Israel och klappade en delfin på nosen. Väl hemma berättade jag för klasskompisarna att jag simmat med delfiner. Jag strösslade historien med att jag matat dem med sill och beskrev hur delfinhud känns mot kroppen. Det var lätt att göra fiktion till verklighet. Den känslan, det ruset, vill jag att mitt skrivande och filmskapande ska genomsyras av.

Andra viktiga referenser är Bibelns berättelser, som jag tagit del av sedan barnomens söndagsskola. Mitt skrivande berör frågeställningar om människan och hur hennes handlingar bedöms. Vad är ett gott liv? Vad är en god människa?

SKELETT

Jag sitter i det skelettlösa landet och jag googlar ditt namn. På displayen ser jag ditt liv. Hela Glasgow sjunger i din mun full av dåliga brittiska tänder.

Jag har letat efter någon som du.

Du bor med din flickvän Lily i London. Hon är goth, har alvhår, stora svarta ögon och tatuerade låar. Det har jag sett på Instagram. Hon bygger din konst. Stora ord som svävar över marken; dikter om spöken, krig, konsumtion, hästar och TV-apparater. Lily borrar, fixar och installerar. Hon skriv er att hon fått ont i händerna av allt byggande.

Ert hem ser kallt ut, provisoriskt, kulisslikt. Böckerna i hyllan har aldrig öppnats. En trött neonskylt sitter på väggen. En benprotes sticker upp ur diskhon i det öppna köket. Soffan står mitt i rummet.

Jag har letat efter någon som du.

Den sista gången jag såg dig var vid Strömkajen, precis där ångbåtarna lägger till. Jag berättade att jag snart ska gifta mig. Du tyckte att det var en dålig idé. Du med alla dina krossade äktenskap. Du med ditt aristokratiska efternamn. Du borde veta.

Men du och jag har ingenting gemensamt.

Jag matade dig med drömmar och bilder som du senare använde i din poesi. Jag sa; du måste komma hit på vintern, när vattnet frusit till is och alla vandrar mellan holmarna, från bar till bar. Jag berättade om spanska prinsessor med hår svart som läckande bläckpennor, så så att det blöder lila mot kanterna.

Men

Vad vet du om hår? Om att blunda mot solen. Om att inte kunna skilja på ömhet och våld, om att bitas för att tränga genom de lager av kött och hud som skiljer oss åt. Vad vet du om bekantskapens bleka blick. Vad vet du om att inte längre kunna se.

Jag har letat efter någon som du.

Ni sover naturligtvis i samma säng. Där, på Instagram, finns också ögonblick av intimitet. Du ler ditt varma leende mot hennes kameralins. Hon åker till Skottland och träffar din mamma. Lily bygger och bygger och bygger. När era läppar möts bildar era skallar en hjärtformad siluett mot ett av dina bländande konstverk. Ert liv handlar om dig.

Jag vill också att mitt liv ska handla om dig. Jag vill ha ditt aristokratiska efternamn.

Jag har letat efter någon som du.

Tänk att jag så lättvindigt misstogs för en sån som Lily.

Isabel Nylund

Född i 1988
Bor i Stockholm
isabelnylund@gmail.com
isabelnylund.com
0725141595

Jag heter Isabel, är 26 år och har en bakgrund som copywriter och föreläsare.

Tillsammans med minnet är fiktionen den enda tidsmaskin som någonsin fungerat. Jag använder den som ett verktyg för att färdas djupare in i den abstraktion vi har valt att kalla verkligheten. För mig är fiktionen någoting förlösande och nödvändigt och kul.

Fiktionen är en farkost men det är vi som bestämmer var vi vill åka.

I HAD SUCH A GOOD NIGHT LAST NIGHT

Oh my god, my headache right now is killing me. My whole body feels sore. Maybe because I slept in a car. Remind me of never doing that again. Or I will do it tonight again, typically me. Last night I remember I was walking on a road in the middle of nowhere. I don't know how I got there. Probably I was so drunk that I just went away from that party or I had to pee but never stopped walking. I don't know and it's not the point. I kind of wonder why I was there but it doesn't give me any answers of what happened next. What ever. It could have been a dream. The thing is I had a flashlight in my hand, so something was up, lucky I had it because it was so dark. Maybe I wanted to go away. Fuck it, I can never get to the point! Maybe I should call someone and say that I am ok. They must be wondering. I don't know if I'm coming back though. Who should I tell? Not Tim, he is too jealous. And not Ted either. He will weep like a faggot. A faggot. Weep. I can't call him faggot. He is not a faggot. Not the way I am. I can never go back. Yesterday when I saw this car approaching it looked much more fancy, now I know it is not. From where I was standing the lights from it looked like it cut the horizon. I came closer. It came closer. When it stopped in front of me I didn't know what to do. I was blinded by the lights, the lights was all I saw. I heard the car door open and his feet on the dirt road. I imagined him making marks with his feet as he went. He just looked at me like I was his fucking problem, standing in the way. At the same time he touched my crotch. I turned around. I felt like pushing him away over and over but somehow I was drawn to his movements. His body turned into hard and fluid mass, and my body didn't respond to my fear. Did he want to suck my dick? That was my first thought. Why was that my first thought? I had never had that thought. Or I remember that dude last summer, it was a bit like that, he was stalking me. He came up to me in several parks when I just took a piss. I once had a cigarette with him. But that was all. This is not all. I am still here. I will never go back. I sat down in his car and told him to drive.

I was in the middle of nowhere. I am not sure I wasn't dreaming.

En text tillhörande filmen Helljus regisserad av Julia Thelin med premiär

Foto: Johan Nordberg

Julia Thelin

Född 1991
 Bor i Stockholm
julia.thelin@gmail.com
<https://vimeo.com/jthelin>
 0708427264

Verksam i Stockholm och Malmö. Regissör och manusförfattare. Tvåårig filmarbetarutbildning på Fridhem. En termin intervju-teknik på Lunds universitet. Blandar till en den egna stilen genom att inspireras av andra konstformer. T.ex. dansen och rörelsen som kommer från ett stort eget intresse. Vill skriva manus med och för andra. Arbetar ofta med en tematik som rör unga och kroppen.

Fakta/fiktion

”Jag hämtar känslor, tankar och funderingar från mig själv och placerar det hos andra, integrerar det i deras värld och frågar mig och de med liknande erfarenheter vad som kan hända där, hos dom. Ett sätt att lära känna sig själv genom att förutsätta att känslan delas av fler. Komma närmare det gemensamma och varandra”.

”Det där du vet om som egentligen inte har någonting att göra med det du skriver om, det kommer in i texten ändå. Att ljuga när du hittar på, är att ta in sanningen. Det som bryter universum och samtidigt skapar det”.

”Lever vi inte alla i en fiktion egentligen? Jag ser mitt liv och formar det med min blick. Jag sätter på en låt och får ett soundtrack. Fakta är det vi vaskar fram och når upp i vår egen fiktion. Är känslor fakta? Är dom fiktion? Fiktion är inte något vi skapar fritt, det är fakta av vad vi känslomässigt ser”.

SYSTER KLARA KARLSSON 1961.

Det är nästan ett halvår sedan som läkaren lät mig få veta att jag inte längre var önskad i undersökningsrummet under patientmöten. Han menade att mina blickar varit allt för kritiska och att jag skulle insinuerat att något otillbörligt skedde under undersökningarna. Igår låste han dörren när han träffade en patient från flickskolan. Jag har talat om detta med de andra systerarna och vi är alla överens om att något inte står rätt till. Vi har hört oss för hos kollegiet och det är inte tillåtet att låsa dörren vid patientmöten. Jag önskar att det fanns något jag kunde göra, för flickornas skull, jag önskar det fanns någon vi kunde vända oss till berätta vad han gör mot dem. Men det finns inget vi kan göra, sjuksystrar kan ju inte skita ner en läkare hur som helst.

Linn Möller

Bor i Stockholm
linneamoller@gmail.com
0739370236

Linn Möller är en liten otäck typ, verksam inom film, scenkonst och som manusförfattande. Hon är hemma i Stockholm och Malmö. Efter en brokig karriär inom nästan allt har hon nu landat med ena foten i humorn och den andra i ångesten. Förutsättningarna för kreativt arbete är enligt Linn politik, viss urballning och gott samarbete.

DET OVERKLIGASTE AV ALLT

Jag har hållit din hand så många gånger. Så varm. Så trygg.

Jag känner varje linje, varje fläck, fastän de blivit så många fler med åren. Vi hade en speciell lek med våra händer när jag var liten och var tvungen att sitta stilla och tyst. Kommer du ihåg det? Jag minns en gång när vi befann oss i kyrkan. Jag minns inte varför vi var där, men jag minns vår lek. Min lilla hand ovanpå din stora knutna näve... och så flög ett av dina fingrar upp! Min uppgift var att tvinga ner ditt finger mot handen igen. Jag fick ta i allt jag kunde med båda händerna och så fort jag lyckades pressa tillbaka ett finger så lät du ett annat spritta upp. Skrattet bubblade upp inom mig varje gång, men jag förstod spelets regler och lät inte ett fniss slippa ut. Min tystnad mot att du oförtröttligt fortsatte leken. Snälla pappa, lek med mig en gång till.

Nu är handen under min helt utan motstånd. Dina fingrar vilar så tunga mot det ljusblå sjukhuslakanet. Är din hand inte lite sval? Bäst att dra upp den tunna frottéfilten över din spända mage. Jag minns när du stoppade om mig i mitt flickrum. Jag låtsades sova med överdrivet långsamma andetag och du låtsades tro på mig. Så drog du upp mitt täcke, pussade mig på pannan och sa "Godnatt älskade dotter". Jag älskar dig för att du orkade spela lika förvånad varje gång när jag öppnade ögonen och skrattade. Snälla pappa, säg att det är du som luras nu.

Det måste vara tiden som luras. Hur skulle annars varje minut vara en evighet och ett ögonblick på samma gång? Slamret från matvagnen där ute talar om för mig att det är lunchtid. Men här inne är tiden plötsligt något omöjligt att förstå sig på. Låt den här stunden aldrig ta slut. Eller låt den ta slut omedelbart! Jag står inte ut med något av alternativen. Ovissheten är ett slukhål.

Nu hör jag dina andetag rossla. Där är ett motstånd som inte har funnits förut. Som om du inte riktigt får luft trots syrgasen. Hur vet jag om du har ont? Jag minns att du brukade blåsa på mina skrubbsår för att få det onda att försvinna. Det hjälpte alltid. Säg, var jag ska jag blåsa pappa?

Jag vill att du ska se på mig. Din blick skulle göra mig trygg. Så många gånger som jag har sökt din blick när jag förväntats

prestera någonting. Vad förväntas av mig nu? Kan jag göra dig trygg pappa? Känner du ens att jag sitter här? Jo, det gör du. För tanken på motsatsen är outhärdlig. Broschyren som ligger i mitt knä är också outhärdlig. Torrt och sakligt står händelseförloppet beskrivet. En bruksanvisning för döden, punkt för punkt. Så absurt. Livet har aldrig varit överkligare än nu. Bara den här lukten av kokt torsk och potatis. Och där ligger du och dör.

Pappa?

Lisa Jarenskog

Född 1972
Bor i Hindås
lisa.jarenskog@svt.se
0736416026

Jag har alltid slitits mellan fantasi och verklighet. På 70-talet sörplade jag i mig socialrealistiska barnprogram, men somnade aldrig förrän jag också fått en saga. På 80-talet slukade jag skildringar av betongförorter och skilsmässor, men överlevde inte utan Maria Gripes och JR Tolkiens fantastiska världar.

I vuxen ålder har jag låtit verkligheten ta överhand då jag har jobbat som redaktör/producent för olika samhällsproduktioner på SVT, bland andra Uppdrag granskning, Debatt, jämställdhetsserien Jobba jämt (2006) dokumentärserien Barn till varje pris (2011) och valprogrammen Kodjos kval (2014).

Men fiktionen fortsätter att knacka mig på axeln. Nu vill jag låta den få ta större plats i mitt liv.

ELISABETH. PROFESSOR I SOSIOLOGI.

Jeg skulle ønske Edwin hadde hørt det de gamle studentene hans sa i begravelsen. Selv om man aldri nevner annet enn det positive i sånne taler, så stilte de opp og sa det de sa. Edwin var en intens karakter, men de kom. Selv om han er borte er nesten alt som før. Men jeg savner hjemmesykepleien, jeg må innrømme det. De var en hyggelig måte å starte dagen, og særlig Gunn pleide å bli igjen i 5 minutter for en kaffe. Selv om Edwin ikke kunne snakke med oss så jeg at han satte pris på at vi var der alle tre. Med kaffen, i 6 av 36 års samliv.

Gunn er den eneste som fikk vite om det seksuelle. Vi gjemte oss bak garasjen, så ikke Edwin så meg røyke. Det virker kanskje rart at en ansatt skulle få vite om noe sånt, men Gunn jo på min alder. Det er ingen andre enn 60 år gamle kvinner som vil høre om 60 år gamle kvinners kjønnslige drifter. Det banket rødt nedover hele halsen min, men Gunn elsket å høre på.

På universitetet kunne man knapt se at vi var gift, men det var nok av samtaler å ta av for to professorer om natten. Vi snakket og snakket, til munnene ble tørre og hendene hans tok over sosiologien. Jeg elsket Edwin for tankene hans, og for hendene. Vi strevet alltid fryktelig med å stå opp. Etter slaget, da han ble frisk nok til å komme hjem, fikk vi installert en heis ved senga. Vi ble liggende tett og se på hverandre lenge. Helt stumt. Han hadde mistet følelsen i hele høyre side, og var svak på venstre. Så gikk årene.

Før kunne man bare ta av seg klærne, så visste man at det var nok. Jeg føler meg som en trykkoker. Kroppen er som en sacco-sekk med litt for myk frukt. Det banker bare mer og mer. Gunn tok lange drag av røyken, og fortalte meg om yngre menn. Hun la trykk på yngre. Fikk det til å høres enkelt ut å gjøre en tilnærmelse uten å fornedre seg selv.

Jeg tror jeg hadde fantasier om alle mennene på Universitetet. Professorer og studenter. Handedersamtalene var verst. Jeg har ganske store bryster, og... Vel, det kan være distraherende. Men jeg var trofast, jeg var det. Hele veien. Kanskje det var feil, jeg vet ikke... Det gjorde kanskje at jeg fikk mindre tålmodighet ovenfor Edwin. Kanskje det gjorde meg ufokusert, jeg vet ikke. Kanskje jeg ikke klarte å se ham som Edwin lengre.

Og på mange måter ble jeg en mindre interessant professor uten samtalene våre. Fikk færre ord av at han var ordløs. Forsvant uten hendene hans.

Nei, huff, jeg sa ikke det.

Jeg sa ikke det. Jeg mener ikke det.

Illustration: Amalie Kasin Lerstang

Liv Mari Mortensen

Född 1988
Bor i Oslo
livmarimortensen@gmail.com
+47 92483322

Hvorfor tillater vi oss å identifisere oss med oppdiktete mennesker?

Det er ofte de små detaljene, eller setningene som setter i gang det jeg skriver. Jeg kommer tilbake til humoren i formuleringer. Til moral og ansvarsfraskrivelse, og de som ikke vet hvor de skal gjøre av seg. Hvordan mennesker er forskjellige mennesker med forskjellige mennesker. At de kan bety ulike ting for hverandre. Helst med et glimt i øyet.

Om noen sier at de *må* lage film håper jeg det er det samme som at en forsker *må* prøve å finne en kur for noe. Vi forsker på virkeligheten, og fiksjonen er teorien vi sitter igjen med. Forhåpentlig har man skapt nok rom til at seeren kan danne sin egen teori, og utfordre perspektiver på samfunnet. Om man klarer det spiller det en mindre rolle hvor mye som er fiksjon eller virkelighet. Alt pyntes på. Spesielt historier med utgangspunkt i en selv.

Etter utdannelse i teater, utviklingsstudier og senest filmregi på Westerdals School of Communication, har jeg jobbet med filmproduksjon og casting i Oslo.

NATTFJÄRIL

Livet alltså. Fy fan. Kan vara ett sånt jävla skämt ibland. Som om Gud skrattar dig rakt upp i ansiktet. Förra året var verkligen året från helvetet. Känner så himla många som upplevde fruktansvärda saker. Livsomvälvande händelser. Men också lika många som upplevde magiskt bra saker. Oavsett om det var bra eller dåligt så var allt verkligen draget till sin spets. Till det yttersta. Genomrutten stank. Glimrande pärlemor. Man undrar ju liksom vad som styr. Om det finns nån kraft som ligger bakom. Ibland känns det verkligen så. Som de gånger jag känner på mig saker, när jag vet vad som kommer att hända instinktivt. Alltså inte som att jag är något medium eller så, men bara det att jag vet. Jag kan till exempel se nån som jag inte känner och bara genom att se den här människan så vet jag om våra vägar kommer att korsas igen eller inte. Som nån slags magnet liksom, antingen kommer vi aldrig att mötas igen eller så är vi ödesmättat dragna till varandra. På nåt vis. Det finns nånting som vi ska lära av varandra liksom. Och magkänslan ska vi inte ens prata om, gud vad man ångrar sig när man inte följer den och aldrig tycks man lära sig. Det är som att det finns en inbyggd antenn nånstans i systemet. Eller en radar. Som att man har tentakler som inte syns. Gillar den bilden. Haha. Som att vi alla går runt och är som någon slags fjärilar. Eller nattfjärilar. Jag gillar nattfjärilar. Fattar inte varför folk är rädda för dem. Finns inget vackrare tycker jag. En fjärils elegans och skörhet men i kombination med en tyngd och dynamik som inte ger vika lika lätt. Aktiva på natten istället för på dagen. Dessutom har de fjäderlika antenner. Bara en sån sak... Älskar fåglar också. Framförallt pingviner, om dom nu räknas som fåglar eftersom dom inte flyger. Hursomhelst, i min värld är dom bland det mest underbara som finns. Bara tanken på dom får mig att le. Inte bara att sättet som dom går på gör mig helt lycklig men också hur dom verkar njuta av livet, tar vara på det som är, om det nu är en våg, en rutschbana av is eller en fisk. The basics liksom. Djur är generellt otroligt bra på Carpe Diem, men pingviner kanske lite mer än så. Eller i min värld iallafall. Som min Hugo. Gud vad jag älskar honom. Så mycket. Så obeskrivligt mycket. Smärtan och saknaden som aldrig försvinner. Det går verkligen inte en dag utan att jag tänker på honom och varenda gång krampar ögonen ihop av gråt med en totalt jävla outhärlig flod av tårar. Fattar inte när det någonsin ska ta slut. Om det någonsin kommer ta slut. Kärleken jag inte visste existerade förrän jag förlorade den. Och inte fick jag tid att uttrycka den ordentligt heller. Fan!

Mia Mountain

Född 1979
Bor i Stockholm/London
contact@miamountain.com
www.miamountain.com
+46 707913935
+44 7455002109

Jag är född och uppvuxen i Stockholm. Min största passion i livet är människor. Att studera människor. Att lyssna till människor. Att berätta om människor. Om allt det där som fascinerar mig, det som får mig att fnissa av glädje eller som stör mig så att magen vrålar av ilska, det som får mig att ifrågasätta och det som andra kanske vill förneka eller inte ens ser. Med andra ord allt det där som gör oss mänskliga. Stort som smått.

För mig är fiktion en förlängning av verkligheten.

En spegling av det mänskliga.
En förhöjning. En tolkning. En sanning.
Ett försök att förstå det obegripliga.
Ett utforskande av drifter och begär.
Kampen mellan kärlek och rädsla.
En emotionell resa.
Ett mentalt äventyr.

En möjlighet att komma bortom sig själv och samtidigt närmare sig själv.
Att bli varse det som är vi.

Jag utbildade mig till skådespelare vid Teaterhögskolan i Stockholm 2004-2008. De senaste åren har jag bott och verkat i New York men numera varvar jag min tid mellan Stockholm och London. Jag har till exempel medverkat på Dramaten i Stockholm, Sleep No More i New York, The National Theatre i London och i långfilmen Katinkas Kalas.

ÅKERROS SÖKER MULLIG GUMMA FÖR VARMA KVÄLLAR PÅ VERANDAN

Det är så långt mellan oss här på landet. Cykla går ju an, men det är ju jävligt jobbigt i motvind och när tröskorna kört betor långt upp på vägrenen är det ju rentav omöjligt. Jag funderar ofta på hur man ska göra för att bevisa för omgivningen att man inte är någon fubbick. Kanske man skulle måla. Folk kladdar ju ner lite stubbade pilar och vallmo på drivved och gammal papp sen hänger de ut det och säljer det för sjutusen riksdaler. Det har jag sett på gårdskaféet.

Jag är ingen enstöring så som folk verkar tro. De kanske snackar så för att jag har lite kort stubin ibland. Som den där gången jag röt åt Jonsson med hästasvansen när han gasade förbi mig med Opeln så att cykeln och allt rätt så när drattade på ändan. Jag skrek så spottet fräste och jag sa nog allt något okristligt om att jag skulle rycka loss hästasvansen på honom och trycka in toffeln i hans breda mun. Men jag menade ju inte någonting med det. Ibland rusar blodet lite väl fort. Kanske hötte jag med näven, men inte har jag slagit någon heller. Det är lätt att folk inbillar sig saker när man hötter med näven sådär. Man vill ju inte ha ryktet om sig som en surgubbe, nej hur hade det låtit i annonsen? Surgubbe söker mullig gumma för varma kvällar på verandan... Nu var ju också det sista att ljuga lite. För det är ju inte särdeles varmt på min veranda. Det blåser som bara fan. Men ibland måste man ljuga lite vitt. För vem vill ha en blåsig veranda? Eller en surgubbe för den delen?

Jag undrar om hon på telefonsvararen tyckte det där med åkerrosen var löjligt. Jag fann det väl lite poetiskt på något vis. Nu skrev jag aldrig upp numret, men kommer hon hit på kaffe en dag så upptäcker hon nog allt att jag mest är sur på sådant som åkt förbi innan jag hunnit tänka färdigt. Och ska vi bestämt sitta på verandan, även om det är ganska korkat eftersom kaffet blir kallt så jädra snabbt då, ja då finns det gott om faltar. Kanske till och med någon sådan där norsk lusekofta, jag tror i farfars kista, de är rätt fina de där. Och blåser det rent för djävligt så kan jag ju rentav hålla om henne lite grann. Ja om hon vill förstås. Jag hade lite svårt att sova härom natten. Det kändes lite löjligt på något sätt. Jag har bott ensam i femton år snart och aldrig har jag haft problem med det där. Men inte en blund fick jag. Det ven något hiskeligt ute på åkern. Blåsvart i fönstret. Huvudet var en spann cement när jag vaknade och jag svor åt mig själv när jag insåg att jag glömt skära upp brödkanterna som fåglarna skulle ha på morgonkvisten.

Oskar Idin

Född 1981 i Lund
Bor i Stockholm
oskar.idin@gmail.com
0702997422

När jag börja de vandra med fingrarna på tangentbordet under de första skrivövningarna på Broby Grafiska kände jag en befrielse. Jag har en karriär med mig som film och TV-fotograf och jag har arbetat med rörliga bilder i över tio år. Nu som manusförfattare fick jag äntligen chans att skriva på bilden, utanför bilden, under, över den och inuti. Byråldorna med gamla anteckningar och skrivblock började skaka så smått och nu bubblar jag efter att få skriva mer och borra ner mig i nya berättelser. Mitt främsta mål är att vara med och skapa nyskapande fiktion för en stor publik, för bio och TV. Under kommande tio år ska jag inte bara arbeta med rörliga bilder utan jag ska också se till att fylla dem med nytt liv, med mina texter och tankar.

Jag har aldrig tänkt på filmen som en verklighetsflykt. Det som drivit mig är snarare den intensiva verklighetskänsla som en film kan ge. De där speciella filmerna som höjer närvaron i ett skeende, en ny värld, ett komplicerat dilemma, eller i en skrikande känsla; Cykeltjuven, Gökboet, Do the right thing, The deer hunter. Filmupplevelsen konkurrerar aldrig med de starkaste ögonblicken i livet. Men i de där stunderna där jag önskade hålla kvar, bara lite längre. I ögonblicken där jag blev tvungen att blunda. Känslorna jag inte kunde förmå mig att känna just då. Där tror jag på filmen och jag älskar den för det. Det är de filmerna jag vill hjälpa till att göra. Om och om igen.

FUCK JOCKE FRANSSON

"Fuck Jocke Fransson" hade dom skrivit på väggen i trappen, med en svart tuschpenna. Det måste ju helt klart vara mig dom menar. Jag har ju mina misstankar om vem som har skrivit det. Det hänger alltid en massa ungdomar i lägenheten längst ner i trapphuset. Ett gäng 20-åriga skejtare är det som bor där. Jag är ganska säker på att det är någon av dom som har skrivit det. Kladdar på väggen och stökar ner gör dom, dessutom väsnas dom hela nätterna. Jag har varit och sagt till ett par gånger att dom måste sluta föra ett sådant oväsen om nätterna. Tvättstugan är också ett ställe där mitt tålamod har tagit slut, men där tror jag i och för sig inte att det är skejtarna som håller låda. Jag har svårt att tänka mig att dom tvättar över huvud taget. Jag tror det är somalierna i huset som inte kan hålla rent efter sig. Det brukar lukta konstigt, jag tror att dom äter i tvättstugan också. Jag har nämligen hittat mat på tvättmaskinen när jag ska ner och tvätta. Det är helt otroligt, varför kan dom inte bara lämna det i samma skick som det var när dom kom? Jag har satt upp lappar flera gånger och anmärkt, men jag kan inte se några framsteg. När jag tänker på det så är alla i trappen rätt konstiga. Varför kan dom inte bara hålla sig för sig själva? Jag bor nog inte på det bästa stället i staden, eller jo jag gillar det men jag har nog fel grannar, eller så är jag fel för dom. Det kan ju ha varit vem som helst i trappen som kladdat på väggen. Men det värsta är oljudet på nätterna skulle jag tro. Jag är nog något av en morgonmänniska, jag har en vana av att gå upp tidigt och dricka en vaniljlatte och försöka njuta den korta tiden jag kan under en dag. Visserligen har jag ett jobb då jag nästan alltid måste arbeta på kvällarna. Jag är ljudtekniker och jobbar mycket på konserter och föreställningar, och det är ju nästan alltid på kvällstid. Det jag egentligen helst vill göra på kvällarna är vara med Linn, min tjej, och en påse gott och blandat, ett glas rött och min nya trådlösa sono-anläggning. När jag tänker på det så är det ju faktiskt lite ironiskt jag bor på ett ställe där jag inte kommer överens med mina grannar och har ett jobb där jag arbetar på tider jag inte vill. Gud vad det låter som att jag klagar. Hoppas att Linn inte tycker att jag gör det hela tiden. Jag gillar ju saker också, godis, rödvin, vaniljlatte och färgen svart till exempel!

Paolo Iskra

Född 1987
Bor i Köpenhamn
iskra.paolo@gmail.com
0736 42 15 47

Berättelser har alltid varit viktiga för mig, att få skapa egna världar och att förstå andras verklighet med hjälp av fantasin. Men berättelser har också gett mig en känsla av att det alltid händer något fantastiskt någon annanstans. Jag försökte i många år hitta det fantasiska på olika sätt, framförallt genom resor. När jag var 20 flyttade jag till New York och sedan vidare till Buenos Aires i sökandet efter det fantastiska, men det var först ett par år senare som jag förstod att jag själv kunde skapa och förverkliga mitt sökande genom film. Jag är intresserad av det personliga uttrycket och att på ett personligt sätt berätta om en större kontext. Just nu undersöker jag teman om underkastelse och moral i mitt skrivande. Jag fascineras av den villkorslösa kapitulation en människa måste acceptera inför livets förutsättningar.

EN FÖRMIDDAG I OKTOBER

Tänk om det fanns Ebola på frukten jag åt i morse. Tänk om det har blivit luftburet och kommer genom ventilen. Ska jag stänga dem? Varför ska det finnas sjukdomar som kan smyga sig på mig utan att jag märker det?

Jag skulle kunna lämna staden. Flytta till landet. Bygga ett hus och odla mina egna grönsaker. Fast det känns tråkigt. Vad ska göra med all min tid? Då är det bättre att stanna kvar här. I staden. Även om det är farligt med alla smittor.

Jag borde kanske baka nått. Scones var det länge sen jag gjorde. Det är gott med smör, sylt och varmt kaffe. Varför fikar jag inte oftare?

Det får bli scones. Men utan den där sylten. Det är bara en massa kemikalier i den. E-nummer. Aromer. Konserveringsämnen. Vad tråkigt jag har. Ska jag gå till mataffären? Gå runt bland alla matvaror. Känna lukten från frukterna. Andas in kylan från de kalla frysarna. Köpa något eller bara gå runt och se kufisk ut. Snart är det Halloween. Då säljs det pumpor. Jag kanske ska gå bus eller godis som jag gjorde när jag var liten och kastade ägg på grannarnas dörrar? Vad arga de blev på mig. Undrar hur de visste att det var jag?

Jag skulle behöva städa. Det borde finnas robotar som städar åt en. Eller så köper jag en kopp kaffe. Ska jag gå ner till 7eleven och köpa en kaffe? Eller så struntar jag i kaffet. Man blir bara kissnödigt av det och koffeinet dödar väl alla vitaminer? Som vitaminerna som fanns i frukten jag åt i morse.

Samori Tovatt

Född 1992
Bor i Stockholm
zamori11@hotmail.com
0763141041

Det senaste året har jag rört mig i gränslandet mellan fiktion och det dokumentära. Med inspiration av det jag lärt mig om dokumentärfilm och hur man kan använda sig av olika grepp för att berätta en historia har jag gjort filmer där fiktionen och det dokumentära glider in i varandra. Fiktionen är för mig en konstruktion av, och lek med, verkligheten. Det dokumentära ser jag som en metod för att närma mig verkligheten snarare än att konstruera den. Genom att blanda fiktion och det dokumentära är min ambition att jag ska komma åt historier jag annars skulle ha svårt att hitta inom mig. Min erfarenhet är att detta undersökande blir mer prövande och mindre förutsägbart än om jag arbetade med antingen fiktion eller det dokumentära.

SUMMERTIME

Jag vaknar av solen som skiner in genom de karamellfärgade gardinerna och inser att nattens rörelser fört mig till fosterställning på sängkanten. Jag vänder mig långsamt om och ser din nacke, hårsvallet, den djupa andningen. Förstås känner du av min blick. Du lyfter på ena ögonlocket, långsamt som ett fågelägg som kläcks. Blickar möts, starka och omtåliga på samma gång. Vi ligger orörliga en lång stund, halvt omvirade av lakan. Jag sträcker på armen och tar din hand i min. Svetten gör att de klistras mot varandra som flugfångare.

Tillslut släpper du handen med en suck och tittar upp i taket. Tillbaks på mig och sedan ut genom fönstret. En fluga surrar enträget mot rutan. I en ljusstrimma som brutit sig in dansar dammpartiklar som stjärnstoff. Precis när jag kommit på vad jag ska säga börjar du nynna. Lågt för dig själv, som om jag inte där. Din röst är hes och du sväljer orden.

Summertime, and the living is easy..

Med ens är jag transporterad tillbaks till en av de där sommarlovsdagarna som verkade oändliga. Mamma, som är ung, dammsuger sovrummet. Jag ligger på det vita sängöverkastet. Halvt dränkt i dammsugar-brummet sjunger hon på ett språk jag inte förstår. Jag lyssnar förundrat över det vemod som finns i hennes röst. Hon ser på mig och stannar upp, ler sitt gula Marlboro-leende och smeker min kind. Detta ögonblick är graverat i mitt minne som myggan i bärnstenen.

One of these mornings, you're gonna rise up singing..

Ett passerande tåg får rummet att vibrera. Du är nästan påklädd nu. Jag hittar en av dina skor och gömmer den bakom ryggen. Du lägger armarna i kors och pannan i veck. En impuls slår mig. Att vilja slita ut alla mina vitala organ och ge dem till dig inlindade i glansigt presentpapper. Att fästa mig själv vid dig med häftpistol, linda in oss i gullfiber för att för evigt skydda dig mot allt ont, att vilja lobotomera dig för att skydda dig från dig själv, att vilja bära dig i min livmoder skvalpandes tryggt i fostervatten.

Men när jag skakat av mig tanken är du redan borta. Kvar är bara flugan som surrar.

Foto: Vaiva Katinaityte

Simon Revilla

Född 1991
Bor i Stockholm
simon.revilla@gmail.com
www.simonrevilla.com
0700392729

Jag är en filmskapare med ena foten i det fiktiva och den andra i det dokumentära. Studerat på Prague Film School i Tjeckien. Skrivit och regisserat kortfilmer i sju olika länder. Intervjuat colombiansk HIV-bärare, karibiska pirater och självaste påven. Jag fascineras av människans oupphörliga sökande, och drömmer om att skapa den drabbande och gränsöverskridande berättelsen.

fikt.ion [-kʃo'n] s. *-en -er*
• inbillning; påhitt

Fiktio n vs. Verklighet

När jag läser SAOL:s definition av ordet fiktion blir jag genast osäker kring mitt karriärsväl. Är mina texter och idéer enbart påhitt? Är alla de otaliga timmar som jag lägger ner på mitt arbete i slutändan bara på låtsas? Utbildar jag mig i en bransch där ingenting finns? Eller är det rentav tvärtom? Jag vill tro att jag utbildar mig i en bransch där allting finns. Ett universum som man får lov att diktera hur man själv vill och behagar.

Under 2014/2015 har jag och de andra från Brobygrafiska Manusutbildning fått chansen att ägna oss helhjärtat åt det som är påhittat – det fiktiva. Med andra ord skapandet av inbillning. Det som jag har funnit under processens gång, är dock någonting helt annat än påhitt. Mina manus blir en naturlig del av vardagen, manusen blir min verklighet. Fiktionen övergår till verklighet.

Hur förhåller sig skapandet till verkligheten? Vad är fiktionens ansvar? I en utbildning som fokuserar mycket på processen kring manus, har möten med människor en viktig betydelse för att vidga sina egna vyer. Nu följer verkliga intervjuer om fiktion.

Dawid Ullgren,
elev & redaktör av e-bok

Samah Sabawi, 48 years old
Born: Moving around. From Gaza, Palestine
Work: playwright, poet, political analyst and
human rights advocate.
www.talesofacitybythesea.com

INTERVIEW SAMAH SABAWI

Even though many Palestinians find solace in artistic expression, and even though there is no shortage of very talented writers, musicians, painters, sculptures and performers, the reality is that very few of them are able to produce their art, put it on display or make any money out of it. When life necessities are not available, investing in art can be a frivolous luxury. It is almost impossible to get funding for art projects when you know that people are in desperate need for food, water, shelters and basic medicine. Funding aside, there is also the daily interference of Israel's occupation in the lives of Palestinians by way of bombing cultural centers, schools and academic institutions and by way of detentions, assassinations, destructions of properties.

Art, in any form, offers a window into our souls. It keeps us in touch with our humanity and offers us a mirror through which we can examine our own actions, our thoughts and our truths. The best kind of art is not one that can only resonate with those who are on our side, the best kind of art is the one that has the power to move those on the other side of the divide. That's what I hope my new play "Tales from a City by the Sea" can do. I want it not only to humanise the Palestinians in Gaza, but to also appeal to the humanity of those on the other side of the wall.

The play is a love story set against the backdrop of Israel's assault on Gaza in 2008-2009. The story begins with the arrival of the first Free Gaza boats to break the siege in August 2008 and takes the audience through a year in the life of the people in Gaza through the stories of the characters I've created.

The script was born out of real life experiences that my family and loved ones have lived through. The stories demanded to be written and it have taken on a life of their own. There was great support for this work from the start. We had three very successful readings of the script; one in Gaza, one in the West Bank and one in Melbourne. The plan was to stage the play in three cities at the same time as a way of bridging the physical and the political barriers that have fragmented the Palestinian people. Sadly though, as we were ready to begin production, Gaza began to face a horrific assault which lasted 51 days and saw most of the city turn into rubble. As a result of losing loved ones and possessions, our partners in Gaza were no longer able to continue the journey with us. So now we are staging the play in Aida refugee camp in the West Bank and in Melbourne Australia.

Of course for any cultural worker under siege in Gaza, there it is very challenging to find the proper venue for funding their work when there

are so many other needs taking priority. Artists in Gaza are also prevented by the reality of the siege from taking their work outside of Gaza. For artists in the West Bank, there are similar challenges at times with the prevalent system of checkpoints and permits that restrict the movement of Palestinians. Israeli forces also target Palestinian cultural workers with many Palestinian artists held in Israeli prisons under administrative detentions, and some cultural figures assassinated. Worth mentioning is the destruction of a tower in Gaza this last war - the Pasha tower - which had many offices belonging to video artists, recording studios etc.

Culture is dangerous to the oppressors as art as been used over the ages as a weapon to expose and protest injustice. For example, the rise of the Palestinian film industry has been instrumental in conveying a truth beyond the news headlines. I can think of the iconic documentary "5 Broken Cameras" and the amazing awareness it has helped spread. The film put a spotlight on Palestinian non-violent resistance to Israel's occupation which is often completely ignored by the media.

I write from my heart about experiences I or others have lived that are well documented. I try to be as honest as possible in the stories I tell and the reality my people live through. Although my characters are fictional their lives are not. But films and art can only go so far. There is no substitute for serious objective journalism which is sorely lacking in covering the conflict.

Words!

I stand Dispossessed
No congress behind me
No statesmen surround me
No lobby to breathe hellfire
No media eager to appease
No three-ring circus
Of intellectual jesters
Academic clowns
And policy experts
Who truly do not see
the big elephant in the tent
No legal acrobats
Dance for me
On a thin robe of decency
No politicians
Juggle oppression
And human rights
On my behalf
No trips to boost careers
For MPs and their wives
No propaganda movies
No radio broadcasts
No myths
No lies
No hasbaranites
No army,
No country
Not even
One leader to believe in
All I have are my words
To tell my story
My voice
To demand justice
But you tell me
My language is too strong

You my friend
My perfect the skill of delusion
The talent of denial
You may express
Regret and lament
And cry tears of indignation
And insist
You're on my side
But without naming the crime they commit
Without naming
'Ethnic Cleansing' and 'apartheid'
Your words ring hallow

So I will hold on to my words
I use them sparingly
I utter one word
And a house is resurrected
From memory
On a hill in Palestine
I utter another
... and I am in a courtyard
under a sycamore tree
And another
And the scent of Jasmine fills the air
Words lift me up from despair
And take me home
Words disarm tyrants
Bring down empires
And reveal
All the oppressors wish to conceal
Humanity!

I stand dispossessed
Of everything
But my words
They are words of truth
Of fire and steel
I use them deliberately
Not to incite hatred
Not to frighten
But to light up this darkness
That tore me into 11 million pieces
And scattered me
Across the earth
Words tell my story
Nakba
Naksa F
orced exile
Ethnic cleansing
Apartheid
Words
Carefully chosen
Purposely uttered
These are the words
That lay the foundation
Of the language of liberation

Anna Hellsten, 26
Bor i Lund
Yrke: Filmare/illustratör
www.jaileebird.com

INTERVJU ANNA HELLSTEN

Mitt möte med filmaren och illustratören Anna Hellsten blev lika impulsivt som hennes egna skapande. I en lägenhet i Lund hade jag och Anna vår träff över en kopp kaffe. Med ett skratt välkomnar hon mig in. Vi satte oss i köket och jag började mecka med min mobil för att spela in samtalet.

Så var kommer all din kreativitet ifrån? Hon tar en sipp ifrån sitt kaffe och ger ett smittsamt leende. Tristess. Tristessen inspirerar till att skapa. Så fort verkligheten känns för liten kommer känslan av att vilja bryta sig fri och hitta någonting mer. När jag ser historier om ett heteropar i övre medelklassen som det går dåligt för, fast inte för dåligt utan bara lite. Där är det väldigt lätt för mig att tänka mig ut ifrån det. Det är tristess. Jag får då känslan av att önska mig en rymdraket och flyga mig därifrån.

Vart vill hon att sin rymdraket skall ta henne? Jo, bort från det gråa.

När min värld inte känns speciellt stor, då börjar jag att längta ut. Jag brukar gå runt i mitt område, det gråa betongbygget och fotografera. De bilder som jag plockar hem kan kännas jättetråkiga, så då manipulerar jag dem efteråt. Läger in nya lager för att ge bilden någonting annat, någonting mer.

Under vårt samtal återkommer vi ofta till ordet impuls. Att jobba efter lust och inte måsten.

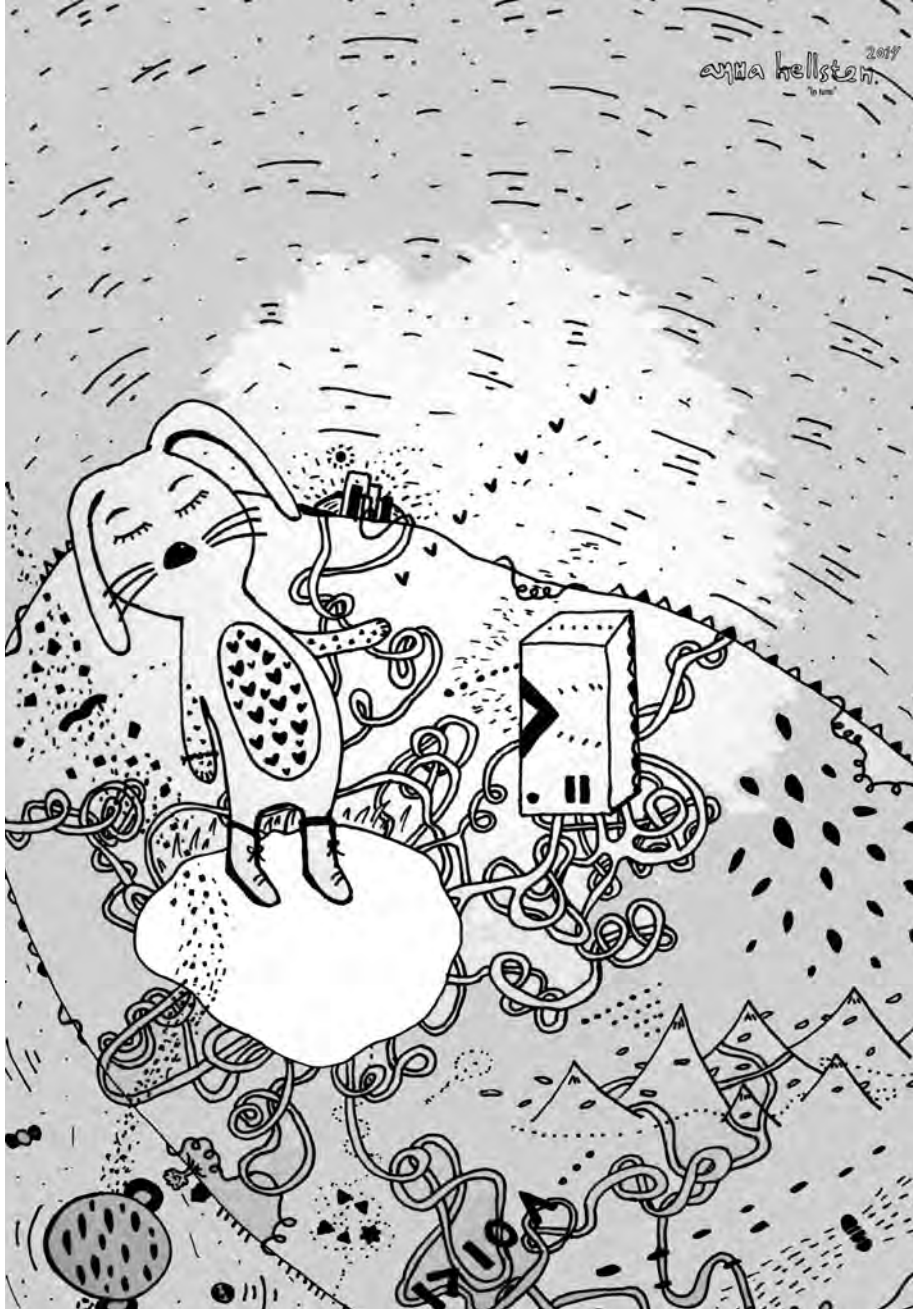
Det handlar egentligen om att utforska det okända så som ett barn gör. Inte förhålla sig till det man vet, utan försöka se allt på ett nytt sätt. Där känner jag att impulsen är viktig. Att man följer sin första idé under genomförandet. Därför försöker jag att hålla min process snabb för att behålla energin under hela arbetets gång.

Annas sätt att jobba inspirerar mig. Det är på många sätt motsatsen till mitt tillvägagångssätt, då jag lätt hamnar i rätt utdragna skapandeprocesser. Hon förespråkade mer att låta glöden styra processen. Göra så att projekt skapas av passion.

Fiktion skall vara fantasi. Det känns som att fiktionen ofta tar anspråk på att visa exakt hur världen är. Men med fiktionen kan man ju skapa exakt vad som helst, så varför inte göra det? Med mitt skapande vill jag kommunicera

med drömmare. De som funderar mycket, grubblar mycket. Som ställer sig själv frågan – vad är poängen? Finns det mer? Ja det finns det!

Sen var vår träff över. Lika impulsivt som samtalet började, avslutades det. Det kändes som att vi hade pratat om allt vad gäller kreativitet och skapande. När jag satt på bussen hem kände jag hur hela jag också ville åka med henne på den där rymdraketen. Lämna tristessen och den gråa vardagen och flyga upp till rymden.

Per Hagman, 46 år
Bor i Västgötaslätten
Yrke/Gör: Författare

INTERVJU PER HAGMAN

Det var en blandning mellan det som kallas Per Hagmans "barnsliga leende" och hans sätt att beskriva destruktiva och komplexa karaktärer, som gjorde att jag föll så hårt för hans böcker som tonåring.

Närmare, närmare. Darrningarna, samtidigt som hon var på väg att börja skratta.

Hon sa ingenting och han sa ingenting och stämningen var så skimrande spänd och skört underbar och varm och hon knep tag om mandarinklyftan med läpparna och han försökte backa och när hon äntligen fick tag i den råkade han bita henne i läppen.

Munnen full av fruktkött.

Hon såg på honom och log.

Han log tillbaka.

Hagman kallar sig själv "världens yngsta pensionär och världens äldsta tonåring." Han säger att han skriver böcker och tvekar inför att använda ordet "författare". Och att det finns ett irriterande uttrycksbehov som sitter i honom. Han är evigt förälskad i restaurangbranschen på olika vis, som gäst och som personal. En bransch han var väldigt aktiv i som liten, som han själv säger. Men i år är det nog med krogslarv, det blir för svårt att kombinera med skrivandet. Hagman uttrycker att det är svårare att skriva idag än när han var 20 år, då tiden bara försvann. Det sker sällan idag, kanske för att han ställer högre krav på sig själv. Det måste vara en utmaning som engagerar en. Men också att allt man vill berätta någonstans blir mer och mer uttömt, menar han på. Och varje gång han skriver en ny bok blir det som att börja på noll igen. Trots det finns ett sug att återanvända karaktärer, som han har tidigare gjort, så glömmar han bort att författare har en frihet att göra vad de vill, som att väcka personer till liv. Han pratar om att skrivandet ska vara logiskt och att man lätt glömmar bort att fiktion tillåter vadsomhelst. "Fiktion handlar om att ljuga och det är väldigt roligt att ljuga men man måste göra det övertygande."

Några dagar före julafton följde hon med sin mamma in till Töreboda och besöket gjorde henne precis så deprimerad som hon väntat sig. Allt såg exakt likadant ut. En av hennes gamla klasskompisar satt i kassan på Gullbergshallen, vilket fick henne att oerhört besvärad säga till sin mamma att de skulle ställa sig i en annan kö.

Hagman gjorde slut med Stockholm för ungefär tio år sedan. Han kände att han behövde bryta helt och flyttade till Frankrike. Han var nästan barnsligt "anti" och uttrycker det som att han kände nästan som i slutet på ett förhållande. Att staden är som ett ex som man inte vill hälsa på. Men sen så går det ett par år och de känslorna neutraliseras, och så känns det helt okej igen.

Hagman kallas ofta för vagabond. Han växte upp mellan Tanzania, Centralafrikanska Republiken och Töreboda under olika delar av sin barndom. Under 2000-talet har han varit bosatt både i Nice och Västergötland. Han lämnar Sverige under vintermånaderna och årets destination är fortfarande okänd. Det måste vara ett roligt ställe men inte för roligt, för då krymper skrivtiden. Hans karaktärer kallas ofta rotlösa och detta har även spillt över på hans offentliga persona.

"Sökande efter självständighet och självständigt liv. Figurer som försöker göra otrygghet till sin trygghet. Temat är inte uttänkt eller planerat men slitna ord som orolighet, rastlöshet och rotlöshet återkommer så man får väl erkänna att det är det historierna handlar om."

"Du ska veta att du är väldigt söt..." började Mark tvekande och Syrsa rodnade och la kokett, generat en hand på sitt hjärta och Mark drog i de flera meter långa pärlhalsband han svept in sig i sedan de kommit hem; just den sortens längder av falska romanovska pärlor som Coco Chanel en gång gjort till tjugotalets populäraste modeaccessoar och som Syrsa och Lilla Boy en gång älskat att leka med. Och som Nelly fotograferats naken i på de fotografier som gjort henne berömd.

Ett tema som alltid resonerade hos mig var just kärlek i alla Hagmans böcker. Att det ofta handlade om vackra, olyckliga människor som gör dumma saker mot sig själva och varandra. Kärlek med förhinder. Han har länge drömt om att skriva ett lyckligt slut och är själv stolt över att han lyckades i hans senaste bok "Vänner för livet". Han visste från början att boken skulle ha ett lyckligt slut men upplevde han hade en spärr, att det skulle bli kletigt. För är lycklig kärlek i sig ointressant?

När jag pressar honom att svara ifall hans syn på kärlek har ändrats under hans skrivande, så

kan han gå med på att han skriver för att förstå sig själv. Att det kanske är självhjälpsböcker för sig själv möjligtvis. På så sätt att man kan finna tydliga mönster när man gestaltar en historia. Att han förstår i efterhand att han har försökt undersöka något. Men han vill ändå poängtera att det riktiga livet är mer värdefullt än det man skriver.

Så kommer det. En insikt. En tanke som bubblar dramatiskt (det är som om hon vet om att tusentals bra och klara tankar ligger och slumrar i henne och bara väntar på att komma upp till ytan men att hon inte kan göra någonting för att skyn-da på dem, utan måste vänta ut dem, en efter en).

Hagmans inre skrivandeprocess har utvecklats genom åren som författare. Han pratar om att 99 av 100 dagar han skriver är påfrestande med mycket självtvivel. Men när den hundra dagen kommer och känslan av att vara ett geni infinner sig, är de andra dagarna är som bortblåsta. Han talar också om att självkritik och jantelag är bra för hans skrivande då han ofta ställer sig frågan "Vad är det för mening med att skriva. Vad är nyttan?". Hagman resonerar positivt kring detta och menar på att om man inte blev mer och mer självkritisk utan gradvis mer självgod så skulle han "bli mer slapp för varje bok. Säg att jag tjänade 10 miljoner på min första bok, det är det sämsta som skulle kunnat hända mig som författare. Då hade det kanske inte blivit någon mer bok. Man skulle nyktrat till några år senare och glömt hur man skriver".

Han säger själv att hans skrivande är odisciplinerat och att han inte är typen som Jan Guillou, som skriver tio sidor varje dag. Stillheten är bra för skapandet och idag lever Hagman på västgötsläppen med sin bror och sin pappa i en gammal skola. Han är känslig för berättat om den nya historien han har jobbat på i tre år, något han inte hade räknat med. "Om man räknar på all tid så sker åttio procent sker i

huvudet, jag ältar och tänker, sedan är själva skrivandet en mindre del." Det kanske är så att dem som skriver varje dag versus de som begrundar sina historier och skriver mer sällan, i slutändan får samma resultat?

Hagman har även skrivit poesi tidigare och det märks på hans böcker att språket är väldigt viktigt för honom. Han pratar om att han har mycket anteckningar som är som halvfärdiga dikter. Istället för att de blir en halvtaskig dikt blir det väldigt lyxig prosa.

Vårt samtal svirvlar vidare in på språk, resor och gemensamma bekanta. Och det känns som ett bra tillfälle att stänga av min inspelning. Där någonstans finner jag mig själv i en roll jag vill spela. Den unga aspirerande manusförfattaren som suger åt sig vad den äldre, erfarna och lite kantstötta författaren har att berätta. Och som han talat till mig för länge sedan genom sina böcker, till ett yngre, mer otålig och livstrånande jag, talar han till mig nu på samma sätt. Med humor, charm och empati.

Citat från: När oskulder kysser

Romaner:

Cigarett (1991)

Pool (1993)

Volt (1994)

När oskulder kysser (1997)

Att komma hem ska vara en schlager (2004)

Vänner för livet (2010)

Eva Buebo, 53 år
Uddevalla
Yrke: Fritidspedagog

“FANTASI ÄR VIKTIGARE ÄR KUNSKAP”

I och med den här intervjun ville jag ta chansen att lära känna min mamma lite bättre. Eva Buebo är född 1961 och jobbar som fritidspedagog. Vi har liknande erfarenheter av att vara äldst i en syskonskara, lämna stan vi växte upp i samt det naturliga kreativa skapandet i våra gener som kommer från hennes pappa som var konstnär och målade tavlor. Ofta med trollmotiv. Mamma påstår att vi är väldigt lika. Han dog när jag var liten så jag har inget minne av honom, men jag har några av hans tavlor på väggen.

Men när jag tänker på min mamma känns det som att jag inte riktigt känner henne. Därför kändes det viktigt att vi fick sätta oss ner tillsammans. I köket i mitt barndomshem med en kopp kaffe och utsikt mot regngrå moln över det västkustska havet startade vårt samtal i fiktionen men gled tidigt in på barn och fantasi.

– Just i mitt jobb är fantasin jätteviktig. Att barnen får chansen att prova saker. Vi vet ingenting om hur framtiden kommer att se ut. Vi vet egentligen ingenting om vilka kunskaper som kommer behövas. Så därför tror jag att det är viktigt att de får träna sin fantasi istället för att träna färdiga kunskaper. Har man bara fantasi vågar man prova nya vägar och lösningar istället för att bara hålla sig till kunskap som redan finns. Därför anser jag att fantasin är väldigt viktig. Det sa ju till och med Einstein ”fantasi är viktigare än kunskap”.

Fint! Har du aldrig funderat på att göra något mer av din visuella talang?

– Njae, barnen på skolan säger ju att jag redan är konstnär så det behöver jag nog inte (skratt). Jag behöver ingen mer bekräftelse än det. Men ibland blir jag lite sugen, jag har ju skrivit ett par utkast till böcker och illustrerat en del fast det var många år sen. Tanken har ju funnits. Men jag har aldrig haft ett driv av att måla tavlor på fritiden. Då tar jag hellre fram kameran. Barnen frågar ofta om jag pysslar och målar mycket hemma, men det gör jag inte. Kanske för att jag blir mätt på det där. Men att barnen får med sig det är en av de viktigaste grejerna. Å just det här med lek. Lek rymmer hur mycket som helst. Där tränar man ju allt egentligen.

När slutar man leka tror du? Härja runt liksom. När jag sitter och skriver så är det ju lek på ett sätt fast det skiljer sig mycket från hur barn leker. Vad är skillnaden?

– Så är det kanske med många kreativa yrken, att det är en fortsättning på leken. Barn leker ju

väldigt olika också. För vissa är det mycket ”ensamlek” eller ”bredvidlek”. Dom kan sitta bredvid varandra och leka samma lek, men de leker inte med varandra. Sen blir de mognare och kan interagera med andra och anpassa sig och ge och ta. Det kanske övergår till ett utlopp på andra sätt.

Kan man dra leken som en parallell till konsten då? Det tycker nog jag. Tycker du det?

– Ja, det är ju verkligen att tänja på gränser och hitta nya vägar och tänka nytt. Annars är det ju ingen som är intresserad av ens konst om jag gör samma sak som någon annan har gjort.

Men för mig är konst högstatus, kanske att leken ska ha samma status? Att vi ska lyfta den mer?

– Ja, leken innehåller ju så mycket. Som när vissa frågar ”Har ni bara lekt idag?” som att det nedvärderas på något sätt. Fast det egentligen är väldigt utvecklande. Just det här med framtiden, att barnen är framtiden och att de ska känna att det finns något framåt... Och nu ska vi ha miljötema och visa massa hemska filmer om miljöförstöring. Vi får se hur det mottas...

Precis, den här trevliga framtiden har ni att se fram emot. Varsågoda! Överträffar fantasin verkligheten?

– Det tror jag nog. Det som händer i verkligheten har säkert funnits i fantasin någon gång för att det ska kunna hända. Det måste ha funnits en tanke iallafall. Så det tror jag.

Det var någon smart person som sa, som jag tyckte var fint, att fantasi är en förlängning av verkligheten. Att de inte kan existera utan varandra.

– Precis, på bildutbildningen jag gått nu har vi läst om Vygotskij, en judisk psykolog, pedagog och filosof. Han sa också det, att det måste finnas en grund för fantasin. Annars finns det

ingenting att bygga vidare på. Han sa också att egentligen borde man med stigande ålder få bättre fantasi men å andra sidan ser man begränsningar med stigande ålder som inte barn gör. Dom vågar sticka ut mer i fantasin bara för att de inte vet att det inte fungerar i verkligheten. Det är som en tippbräda.

Mer gränslöst.

– Det gränslösa ska man ju försöka uppmuntra. Bara att var ute i skogen triggas ju fantasin. Det ser jag på jobbet, ungar som bråkar och slåss när vi är på skolgården men så fort de kommer upp till skogsdungen så leker de. Där är det aldrig några konflikter. Det är jättekonstigt. Det säger vi hela tiden vi som jobbar att vi borde vara mer ute i skogen. Där delar alla upp sig automatiskt på nåt sätt. Några bygger några en koja, andra är uppe på kullen och leker med pinnar. Jag vet inte vad det är. Fler skogar åt barnen! Det var någon som sa att barn behöver inte leksaker, de behöver saker att leka med. Det är ju faktiskt inte så dumt. Stenar, pinnar och vatten är allt man behöver.

Fabian Buebo
2014-10-25 Uddevalla

Hugo Lavett, 30 år.
Bor i Stockholm
Yrke: Journalist, programledare

ATT ÖVERDRIVA LAGOM

Hugo Lavett är frilansande journalist, utbildad på Stockholms Dramatiska högskola och vid JMK i Stockholm. Han har tidigare hörts som programledare för Kulturnytt och reporter för Kino i P1 och P4 Radio Stockholm.

Hugo Lavett gick från en skivbolagslinje, via journalistik-studier till timplånga radiodokumentärer. I sina dokumentärer vill han åt känslan av att "ljuger du eller talar sanning, har det verkligen hänt?". Hugo gillar när det känns fiktivt. Vi ses på Citykyrkan i Stockholm, en torsdag i november, för att prata om fiktion och verklighet.

Jag försöker köpa kaffe åt Hugo, det går sådär. Till slut måste han gå och hämta kaffekoppen själv. Fast det är jag som betalat. Jag skrattar förvirrat och sätter på inspelningen.

Hur kom du in på fiktions-spåret?

Hugo berättar att han var rastlös och ofokuserad efter en skivbolagsutbildning i Skåne och flyttade till Stockholm.

– Jag upptäckte att jag inte alls trivdes med att sitta och skriva. Jag tänkte att jag inte hade någon fantasi.

Det här med fantasi är något han har omvärderat. Egentligen har han utmärkt fantasi. Jag tror honom. Att ha bra fantasi handlar om att utgå ifrån något befintligt och förhöja det.

– Om jag skulle berätta för en kompis om Citykyrkan, skulle jag säga att det var sju meter högt i tak, inte fem meter, säger Hugo. Att det kostade 10 spänn för kaffet och hängde 10 kristallkronor i taket.

Vi konstaterar att ingen kommer gå och mäta om det är sju eller fem meter i takhöjd.

– Jag tas nog inte för en mytoman, det gäller att överdriva lagom.

Hugo tänkte att journalist, det är ju ett yrke. Så han sökte och kom in på Journalisthögskolan.

– Det blir en snabbversion, påpekar han. Efter en praktik på P1, insåg jag att jag ville göra dokumentärer, längre grejer. Hur kan man dra det till en extrem? En timmes dokumentär?

Det har blivit tre längre dokumentärer som sänts i Sveriges Radio. "Kvinna hittad död vid badplats" (2013), Den privata poeten – om Urban Torhamn (2013) och Ali Boulala börjar om (2014).

Vad är det du uppskattar med dokumentären?

– Det är så fascinerande med andras fantasier och upplevelser. Samla andras röster och historier, deras ord och fraseringar, och göra till min berättelse.

"I Kvinna hittad död vid badplats" får jag en stark känsla av att det känns fiktivt. Liksom för bra för att vara sant.

– Det gillar jag! Jag gjorde en dokumentär om poeten Urban Torhamn, som dog för några år sen, en riktig typ. Det var hela tiden känslan av "ljuger du eller talar sanning?". Precis det jag vill åt. Har det verkligen hänt? Det är för bisarrt... för påhittat. Men att allt är sant.

Vad tänker du om att bygga och avsluta en dokumentär?

– I "Kvinna hittad död vid badplats" ville jag spegla tiden, det var utmaningen. Att inte göra den för tät. Våga ta ner tempot litet och lägga in andningspauser. Jag uppskattar det själv, ett dansnummer till exempel. Jag ville spegla hur tiden går, återspegla vakuumet och bubblan hos karaktärerna. Samtidigt som det självklart skulle vara spännande.

Har du känt att, "kan inte jag få bestämma vad någon ska säga?". Att du vill skriva fiktion?

– Jo. Efter några projekt som skitit sig har jag absolut känt så. Där verkligheten inte räckte till, där det blev ointressant eller caset inte höll. Du är beroende av andras välvilja, andras godkännande med dokumentärer. Vissa känner att de måste ha något att vinna på det, för att ge bort sin historia, sin röst och tid – och sin integritet.

Jag föreslår radioteater. Vi skrattar lite och hämtar mer kaffe.

Har du funderat på inslag av dramatik, att iscensätta ett scenario i en radiodokumentär?

– Jag har hört bra exempel och fruktansvärt dåliga också. Men jag föredrar att hitta andra lösningar än att använda skådespelare: sig själv, anhöriga. Kreativa lösningar. Så fort du tar in en skådespelare i en dokumentär går något förlorat. När jag har spelat upp "Kvinna hittad död vid badplats"

utomlands så har vissa trott att polisförhören i är gjorda med skådespelare, för att det är så svårt att få loss sådant material i andra länder.

Har du något tema, eller röd linje i dina projekt?

– Det som jag märkt är ett upprättelse-tema. Att jag går igång på personer och historier där det finns någon slags att orättvisa. Att försöka skildra det objektivt och göra det så pass rakt upp och ner som möjligt. Så att lyssnaren får bilda sig en egen uppfattning. Polisen ringde faktiskt mig efter att han lyssnat på ”Kvinna hittad död vid badplats” och berömde mig för ett bra program, att det var ”korrekt skildrat”.

Hugo nämner hans dokumentär om den bortglömde poeten Urban Torhamn, att den berättelsen bär på den starkaste upprättelsen.

– Urban dog 2010, 80 år gammal och hade inte gett ut något nytt på 30 år. Han var stor på 50-, 60- och 70-talen. Han kände alla, alla kände Urban. Han bodde hos sin konsnärsmamma i en sexa på Norr Mälarstrand där han försörjde sig med att smyga iväg och sälja mammans tavlor på Bukowskis. När mamman dog, vräktes han och flyttade till en etta på 20 kvadratmeter på Maria-berget. Där levde han i en svår misär och vännerna övergav honom. Men han var verkligen en personlighet.

Det märks att Hugo har en personlig relation till Urban. Han berättar att han började läsa Urban för över tio år sen och blev rätt besatt. En gång träffades de och de började brevväxla. När Urban dog fick Hugo ärva allt material han lämnat efter sig. I dokumentären försöker han ta reda på vad som hände, söker upp och pratar med gamla författarkompisar, som Margareta Strömstedt, Klas Östergren och Niklas Rådström.

– Urban är en person man inte tror lever. Den längsta text som skrivits om Urban skrev han själv i tidningen BLM 1962, under pseudonymen Eric G Olsson.

Vad tycker du om Urbans poesi?

– Det är svårt att skilja på dikterna och personen, poesin blir bättre när man vet om Urbans livshistoria. Poesin är lika märklig och gäckande som han var som person, på ett positivt sätt likasom. Man blir inte klok på den.

Det slår mig att det ofta är lika svårt att skilja på fiktion och verklighet, som människan och verket. I det här fallet är verket Urban och hans poesi. Hugo berättar att han träffade Urban en gång. På 50-talet var han så snygg och stilig, som man var på den tiden. När Hugo träffade Urban 2009 var han tydligt märkt av ett hårt liv.

– I dokumentären berättar jag hur han ser ut, men jag berättar inte att han var naken när han öppnade. Så... det blev ingen intervju.

Var Urban med på att dokumentären skulle göras?

– Han fick aldrig veta. Han var död när jag började jobba med den. Men jag har en känsla att han skulle vilja bli en P1-dokumentär. Trots att han inte hade några tänder i käften så fick han ett program i P1. Personer ska inte behöva glömmas bort.

Du blev ju en anhängig.

– Jag blev ju det, avslutar Hugo.

Namn Harry Anderson, 28 år
Bor i Köpenhamn
Yrke/Gör: konstnär som studerar på
Det Kongelige Danske Kunstakademi

MR. BABY BOY BLUE & FIKTION- ENS VARDAG

Harry Anderson är konstnär och bosatt i Köpenhamn. Han är min brevvän. Ungefär en gång i månaden dimper det ned ett handskrivet brev och jag ser hur de historier han berättar om i breven sedan blir till målningar, teckningar och dikter. Verkliga episoder som passerar genom fantasins filter och sedan åter smälter samman med den personliga fiktionen på Instagram-kontot @hunddagar.

*Dina ord likt kulor
Penetrerar mitt hjärta
Inga utgångshål
Såren läker men kulorna
Blir kvar
Hur många?
Tio, femton stycken
Mitt hjärta låter nu
Som en djävla maracas
Cha cha cha
Cha cha cha*

Det är uppvikta kappkragar, tårdrypande texter, blå bergstoppar och knivar instuckna i brinnande hjärtan. Meddelanden adresserade direkt till hjärtat, från en annan tid, en annan plats, innan kliché blev kliché. Och kommentarsfältet fylls av brustna hjärtemojis.

Folk verkar bli väldigt berörda. Vad vill du förmedla med din konst?

– När jag kollar på konst vill jag känna något. Jag vill känna en tillhörighet, och det är också den känslan jag vill förmedla. Jag bryr mig inte så mycket om fint eller fult och lämnar ingen tid för eftertanke. Sista penseldraget sen lägger jag upp det jag målat.

Vad skapar du utifrån för plats?

– Jag försöker att skapa utifrån mina känslor och jag får mina känslor från mina tankar. Jag tänker mycket (på kärlek) men vågar alldeles för lite vilket gör att jag går miste om mycket. Jag tänker på vad som hade kunnat bli.

– Jag inspireras också mycket av musik. När jag var liten fick jag blandband av min storasyster, så redan när jag var sju lyssnade jag på The Cure och Joy Division. Jag tänkte att jag också vill vara som de här människorna, som känner så mycket. När jag var yngre försatte jag mig ofta i sådana situationer med flit. Jag blev kär i tjejer som sa att det inte skulle hända något mellan oss på en miljon år. Jag var lite baby-boy-blue.

Kan man säga att du skapar en fiktion av det som inte blev?

– Ja, det blir som en alternativ verklighet. Det som inte blev, eller det som hade kunnat bli. Det är mycket den platsen jag funderar kring och skapar utifrån. Jag utgår helt från mig själv och plockar scener som jag har i huvudet och målar utifrån dem.

Dina hotellbrevpapper på Instagram känns nästan som statusuppdateringar.

Hur självutlämnande är du?

– Mer nu än förr. Det händer att folk hör av sig och frågar hur jag mår. Men jag går inte runt och känner mig så förstörd som jag verkar i mina texter. När jag skriver om en annan person i min närhet är det heller inte säkert att den personen känner igen sig. Ibland skriver jag saker som jag väljer att inte lägga upp.

Hur gör du den avvägningen?

– Jag har inga problem med att det blir personligt när det handlar om mig. Men om någon annan måste stå till svars då lägger jag inte upp det. Jag känner att man ska vara försiktig. Det är onödigt att göra folk ledsna.

Vad har du för relation till verkligheten. Finns den?

– Verkligheten finns. Det är det vanliga livet, att gå upp på morgonen, äta frukost, borsta tänderna, alla de rutiner man lär sig när man är liten, det är verkligheten. Allt det andra är val, och de val man gör blir ens egen verklighet.

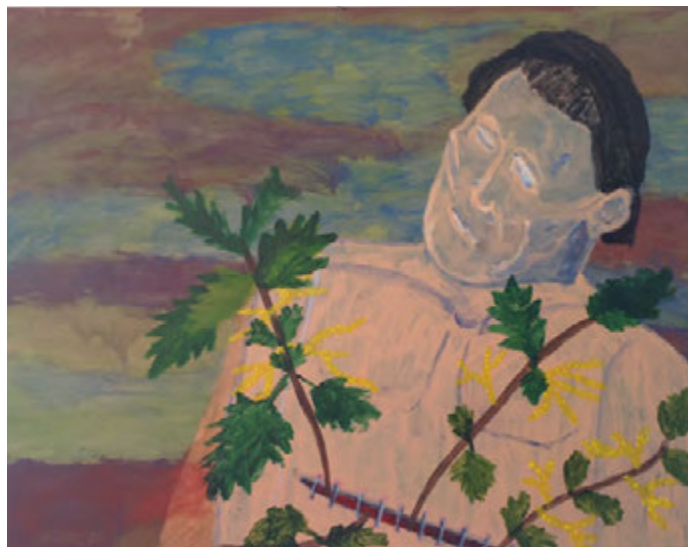
Verkligheten är alltså någonting som pågår utanför din kropp och bestäms av någon annan?

– Ja. Det är The Reality, den jag upplever att alla andra är i. Jag måste ha en fot kvar i den verkligheten för det finns en stabilitet där. Rutiner som folk har hållit fast vid länge, kanske för att de funkar. Sen har jag min egen verklighet som är något annat.

Berätta.

– Jag har alltid haft världens flyktbehov, för att jag inte pallar med vardagen. Förut drack jag alkohol för att fly från ångest, från att vara feg och tråkig och för att bli modig. När jag slutade dricka var jag tvungen att skapa en ny, nykter verklighet. När jag mår bra kan jag också vara där för andra.

– Jag tror att människor föds med olika känsleregister, det är inte alla som kan hantera verk-

ligheten. Då får man skapa en egen verklighet. Det är det jag kallar för fiktionen; en värld som jag har byggt upp och vistas i, där jag är på besök, där jag får inspiration. Där har jag satt ihop en annan Harry som levde för 60 år sen, som kanske inte alls är jag, utan någon jag läst om. Det är en tillvaro jag trivs i.

Jag känner igen mig i det där flyktbehovet. Man skapar en värld och vill inte att någon ska komma och störa eller inkräkta och tvinga en tillbaka till verkligheten.

– Ja, men det som börjar som en trygghet kan lätt bli en isolering. Det är lätt att fastna där. Det finns de som tror att man kan leva utanför samhället, men det kan man inte. Därför behöver man rutinerna att återvända till. Nu har jag blivit mycket bättre på att gå in och ut ur fiktionen.

Är det så att du skapar en karaktär av dig själv där i fiktionen?

– Ja, det gör jag ju. Jag hämtar inspiration från litteratur och filmer och andra personers liv, gärna tidigt 1900 till 70-tal. Jag skapar helt klart en annan karaktär, en annan version av mig själv. Jag kan till exempel lätt se att jag varit en sjöman, något som jag alltid velat vara men inte kunnat vara - för att jag föddes försent. I fel tid.

Som att själen bär på minnen av någon man varit. Det finns en sorg i det. Tror du att du levt flera liv?

– Jag vill gärna tro det. Jag hittade en gammal bild på en sjöman som satt på däck och skalade potatis och kände att; shit det där är ju jag. Men man måste också hitta sig själv här och nu. Det är ju helt galet att romantisera det förgångna.

Jag tänker att fiktionen är ett sätt att sätta form på och fatta verkligheten.

– Så kanske det är. Verkligheten är mycket mer abstrakt än fiktion. I fantasin är det ju du som bestämmer. För mig handlar det jättemycket om kontroll. Jag kan inte kontrollera verkligheten -

folk dör - folk blir ihop. Då får jag skapa det jag kan kontrollera.

Det är ett oavbrutet tänkande som konstnär. Jag måste tvinga mig ut från ateljén för att inte fastna där och isolera mig. Idag åkte jag från ateljén klockan fem, hela tiden tänkte jag att jag måste vända och åka tillbaka. Tiden räcker inte till.

Men jag tror också mycket på att utsätta sig för saker och utvecklas.

Att skapa sig själv?

– Att utvecklas är ju att skapa sig själv. Och ju mer du skapar dig själv desto mer känner du dig själv.

Vi har brevväxlat i mer än ett år nu. Är det vi eller är det våra fiktiva jag som kommunicerar med varandra?

– Man skapar ju helt klart en bild av sig själv. När jag sitter och skriver reflekterar jag inte så mycket över det. Det är 100 % ärligt. Jag ser inte det som en fiktion alls för jag censurerar mig inte och jag känner att jag kan fråga vad som helst. Det kan ju bli galet att skriva brev, jag upplever att du också är väldigt ärlig. Det blir på riktigt, men det är bara där och då. Man går in i ett tillstånd - och sen måste man gå ur det tillståndet. Just för att det inte - det passar sig inte. Och det är verkligheten som bestämmer det.

Så fiktionen begränsas av verkligheten?

– Ja, det stämmer. Fantasin kan bara sträcka sig så långt.

Peter Modestij, 38 år
Bor i Sthlm & Gbg
Yrke: Manusförfattare

NÄR FILM LUDDAR IHOP VERKLIGHET OCH FIKTION

När fiktionen går in i verkligheten och verkligheten in i fiktionen, så är det ibland viktigt att hålla fast vid vad man vet. Jag har pratat med Peter Modestij om vad han vet. Efter att ha sett hans kortfilmer PUSSY HAVE THE POWER och MINA, bestämmer jag mig för att ta reda på hur dessa filmer rör sig i gränslandet mellan fakta och fiktion. De är båda spelfilmer men använder verkligheten som utsaga i sitt berättande på olika sätt.

Ett band och en producent en sen kväll i studion, de dricker öl och spelar in spontana raps. Det är premissen i PUSSY HAVE THE POWER, som Peter producerat och även utvecklat manus tillsammans med regissören Lovisa Sirén. Låten som spelas in heter just PUSSY HAVE THE POWER, alla i rummet är tjejer och de är motiverade att göra låten tillsammans. Deras sammanhållning störs när en manlig musikproducent kommer in och lägger sig i kring hur låten ska utformas. En konflikt uppstår mellan tjejerna om vad som är rätt att göra, ta hjälp av killen för att göra låten bra eller stänga honom ute eftersom han är man? Wet Catch, som bandet heter i verkligheten, har efter inspelningen fått tillskott av en av filmens skådespelare, Emma Brommé.

– Har du sett dem live? Musiksnubben som kommer in finns i verkligheten och han mixade sen slutlåten. Den låter ju ganska så klubbig, säger Peter Modestij.

– Den här filmen har luddat det ihop det väldigt mycket kring verklighet och fiktion hela resans gång. Det är många grejer som blir meta utan avsikt. Flera av skådespelarna spelar hopslagningar av sig själva. Diana i filmen heter egentligen Adriana, Sigrid heter egentligen Siri.

Filmens konflikt är inspirerad av en händelse som regissören Lovisa Sirén var med om bara några veckor innan filmen spelades in. Hon visste att konflikten var filmens kärna. Sedan skrev de vidare utifrån det, slutet är helt påhittat.

– SVT var bland de första vi visade filmen för, berättar Peter. Efteråt undrade de om budskapet var att killar är bättre än tjejer på att göra musik. Men när man får den frågan så handlar det mer om deras fördomar tänker jag. När vi fick den reaktionen så kände vi nej, det är de som har fel. Det viktigaste var att komplicera det utan att göra en pekpinne för vad man ska tycka. PUSSY

HAVE THE POWER är inte en ”sann historia” på det sättet, även om situationen var verklig. Vi kände att vi kunde vara fria i vårt skapande i hänsyn till verkligheten. Vi visste vad vi ville med filmen. Det är lätt att tycka något om en situation, därför är processen det viktigaste för mig när det handlar om filmer baserade på verkliga händelser. Vi utgick kanske lite mer från vår värld där det är självklart att tjejer är musikproducenter, det ska liksom va ett icke-problem.

Filmen MINA har Peter Modestij både skrivit och regisserat. Det är en kortfilm i formen av en personlig dokumentär av huvudkaraktären Mina. Hon är 14 år och frustrerad över att ingen verkar bry sig om att jorden snart kommer gå under på grund av hur människan behandlar klimatet. Hon filmar sig själv och personer runt henne. Och hon använder kameran som anledning att fråga vem som helst om de bryr sig om klimatförändringarna och vad vi ska göra åt det.

– Temat är att alla vill bli sedda. Så betar sig länder som klimatförhandlar också. Men man får svårt att se andra. Och så är ju även Mina och Hannah, hennes bästa kompis. Det finns en koppling mellan synen på klimatet och karaktärernas beteenden. Filmen gjordes samtidigt som det havererande klimatmötet i Köpenhamn som vi ser i början av MINA och det blev en deppig men perfekt bakgrund.

Modestij tyckte det var en svår balans mellan att hålla sig till formen och samtidigt berätta allt som skulle hända. Mycket utav arbetet låg i att försöka hitta situationer som berättade flera saker samtidigt.

– När hon tycker att hon filmar något spännande till hennes viktiga dokumentär så får vi också något om henne på köpet. När de är ute och intervjuar folk på stan med kameran så berättar det även om karaktärernas relation till varandra. På plattan, där vi spelade in deras försök till en politisk aktion, så fanns det inga

statister. Det var vanliga människor som skrek hora och Bin Laden efter henne. Dea Rasol, som spelar huvudkaraktären Mina, var verkligen modig då. Hon växte.

Hanna, Minas kompis som blir meddragen i projektet, är mer intresserad av ytliga saker och vill att Mina ska filma henne.

– Kameran blev en medaktör och jag skrev ganska detaljerat in i manus vad den visar och ska göra, berättar Peter. Här borde Mina stänga av kameran, här borde hon sätta på den. Är det kanske ett misstag?

Filmens grundpremiss är vad Mina tar sig för med kameran, det är syftet för varje scen. Inspirationen kommer från "Found footage"-genren där många skräckfilmer haft stora framgångar, Blair Witch Projekt är ett exempel.

– Jag Är Nyfiken Gul är också en bra referens på det sättet som de ville kombinera det personliga med det politiska.

– Känslan skulle först vara att det var klipp i kameran. De stänger av och på den. Men vi släppte den logiken med kameran lite i klippningen för det blev en ohållbar dogm, det blev tråkigt att titta på och ibland finns det ingen logik ens i logiska val heller. Mest improviserat är när de filmar folk på stan. Vi satt bakom en pelare och lyssnade på vad de sa. De fick frågor att ställa och improvisera utifrån. Men resten av filmen är nittio procent manusstyrt. Jag hade fler idéer om att göra mer improviserat och dokumentärt material. Att sätta dit Vattenfall när chefer försade sig inför Minas kamera. Det känns lite tramsigt i efterhand.

Till huvudrollen ville Peter ha en person som kände sig ohämmad i en improviserad situation. Manuskrivandet och castingen gick in i varandra på olika sätt. Mycket dialog kom fram i castingprocessen. Dea var inte särskilt intresserad av klimatfrågor före filmen spelades in. Inte heller Matilda Laffan som spelar kompis Hannah.

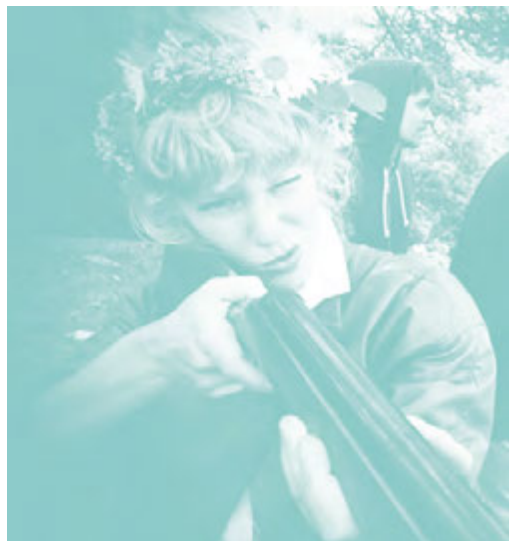
– Det var nog första gången hon pratade om det här ämnet på ett djupare plan. Där möttes vi någonstans på mitten, karaktären i manus blev lite mindre radikal och Dea fick spela mer intresserad än vad hon var vid den tidpunkten. Hon är ju skyddad, som nästan alla är i det här landet, men det finns en mer militant utveckling av deras klimatengagemang i långfilmsmanuset som jag skrev. Av ekonomiska skäl spelade vi bara in en kortfilm, som i princip består av långfilmens första akt. Men det finns ett långfilmsmanus.

Modestjäs nästa projekt är en långfilm, snarlik bakgrunden till MINA. Och den här gången har han fått finansiering för att utveckla den.

– Det handlar också om en ung tjej och klimatet. Men här gör klimatångesten att hon mår fysiskt dåligt av att vara människa. Kraven på hur man ska vara i samhället som ung tjej och hur man ska konsumera för att bli en "naturlig" kvinna. Allt får henne att sakta vilja bli något annat. Hon ömsar skinn och förvandlas gradvis till ett slags förhistoriskt amfibiedjur. Hon har svårt att andas, tryck för bröstet men inser då att hon kan andas under vatten. Titeln på filmen är SUB. Hennes reaktion på den här världen är att inte längre vara människa, att gå ner i vattnet, gå ner sig. Att gå tillbaka i evolutionsutvecklingen som ett sätt att möta klimatet. Inspirationen till amfibiedjuret kommer från den förhistoriska perioden Devon då klimatet var annorlunda.

Klimathotet kan vi vara säkra på att det inte kommer försvinna, så inspirationen och verklighetsförankringen är det ingen brist på. Peter Modestjäs fiktion kommer bara bli mer och mer verklighet. I den bästa av världar - mer på vita duken än i "verkligheten".

Maria Nilsson, 28 år
Bor i Stockholm
Yrke: Skådespelare och komiker
humoransvaret@tumblr.com

INTERVJU MARIA NILSSON

Maria Nilsson sitter i kökssoffan och dricker kaffe och hänger upp julpynt. Hon är hemskt munter. Det är det första som slår mig, varje gång vi ses. Hur förbannat munter hon är. Maria är min bästa vän och ständiga kollega. Hon är en stor lockig frisyrt mitt på huvudet och just idag svär hon mer än vanligt.

Jag får mest inspiration från roliga människor som jag känner, säger hon. Oftast får jag inspiration när jag är tillsammans med andra. Jag går inte ut i skogen och är ensam och härlig. Däremot när jag sitter och glör på folk på tunnelbanan eller på jobbet så kan jag se sånt som inspirerar. Inspiration är energi för mig. När någon nappar på en idé och spinner vidare så vet jag att det är en bra idé.

För att kunna ha inspiration är det viktigt att må bra. Alltså psykiskt. Jag vill inte känna mig ensam i världen. Och! Att jag känner att jag inte är tvingad att jobba. Inspirationsdöden är att typ behöva söka skolor. När jag ändå måste göra det försöker jag titta på andra som gör samma sak för att de tycker är roligt. Så låssas jag att jag också gör det för att det är roligt! Jag tycker att det är trist att behöva göra saker för att bli bedömd.

Att arbeta konstnärligt är för mig att kommunicera. Mitt mål är att många ska lyssna på vad jag har att säga. För jag tänker att jag kan roa folk, att glädja andra (och mig själv) och att inspirera andra. Jag vill vara en inspiration. Är det egotcentrerat? Nä, det tycker jag inte. Jag ju vill roa. Annars kanske folk blir ledsna. Fast jag tror att folk redan är jävligt ledsna, för vi lever i en jävla skitvärld. Och jag tror inte att jag kan lösa alla världens problem på studs, men jag tror att jag ändå kan roa folk och ge en dem en andningspaus på vägen. Så kan de fortsätta med att göra revolution och sånt. Jag är liksom pausunderhållning på vägen mot förändring. Humor är kom kaffe. Folk måste ju ha kaffe.

Sen hittar Maria en kör på youtube som hon vill vara med i, men hon vill nog mest vara den som står längst fram och dansar.

Emma Broström, 34 år
Bor i Stockholm, född i Västerås
Yrke: Manusförfattare, dramatiker
och dramaturg

MED FIKTION SOM SJÄLVTERAPI

- Mitt skrivande är väl någon sorts terapi för att jag själv ska kunna förstå verkligheten!

Manusförfattaren och dramaturgen EMMA BROSTRÖM, 34 gör ingen hemlighet av att det hon skriver ligger väldigt nära henne själv. Även om allt inte är självupplevt så handlar hennes pjäser nästan uteslutande om verkligheten - och det är ofta en verklighet som är ganska tuff att hantera.

Det är alltså ingen slump att jag vill prata med just Emma Broström om förhållandet mellan fakta och fiktion. Ironiskt nog sätter Emmas verklighet hela tiden käppar i hjulet för att intervjun ska bli av. Emma är aktuell som manusförfattare till långfilmen *Flocken*, skriver på en tv-serie för 2afilm, bearbetar en bok av Moa Martinsson för Östgöteatern och jobbar som dramaturg på Regionteatern i Växjö, bara för att nämna några saker som upptar hennes vardag. Och sen har hon ju en pinfärg fyraåring som måste få sitt födelsedagskalas! Till sist lyckas jag fånga Emma på telefon när hon som så ofta befinner sig på ett stökigt café.

- Ja, det är lite mycket nu. Eller det är snarare så här min verklighet är. Jag har förmodligen något fel. Jag kan inte jobba bara på en sak i taget. Och sen tål jag inte att det är tyst heller! Det är därför jag alltid sitter på café och skriver.

Omständigheterna som skulle kunna orsaka hjärtklappning hos någon annan verkar passa Emma perfekt. Allt sedan debuten med barnpjäsen *Hemliga historier* för Folkteatern i Göteborg 2006, har Emma sprutat ur sig teaterpjäser för både barn och vuxna. Pjäsen *Vi som blev kvar* har spelats av Jönköpings fria teatergrupp Teateri under 2014 och kommer fortsätta att turnera under 2015. Pjäsen tar upp självmord, ett av Emmas återkommande teman.

Hur påverkar det dig att skriva om så tunga ämnen?

- När jag själv har mått dåligt så har jag alltid tyckt att det gett mig mycket i att titta på svarta saker. Bara för att man skriver om ett tungt ämne så behöver det inte vara tungt att se. Jag skriver aldrig nattsvalt utan alltid med hopp. Det är livsviktigt.

Pjäsen *Vi som blev kvar* är baserad på en sann historia om en tonårstjej i Jönköping vars mamma begick självmord.

Hur sann var du mot hennes historia när du skrev pjäsen?

- Jag läste ju hennes blogg och gjorde research på hennes historia men jobbade ändå inte så nära med henne. Det gjorde däremot regissören och det blev ganska komplicerat. Jag tror att man måste få vara fri när man skriver. Jag tror inte heller att det är så bra att släppa in författare när man bearbetar deras böcker.

Du har ju även dramatiserat Åsa Linderborgs prisbelönta barndomsskildring *Mig äger ingen*. Tog du några speciella hänsyn till att det var en så välkänd historia?

- Det var lite speciellt eftersom Åsa är en vän till mig. Men återigen. Vi var helt överens. Åsa ville inte ens läsa mitt manus, hon gav mig helt fria händer.

Nu gillade ju Åsa Linderborg din bearbetning. Däremot har hon ju öppet kritiserat filmatiseringen av boken. Vad var det som gick snett där enligt dig?

- Det stämmer att Åsa är aparg på manusförfattaren till filmen. Jag är i och för sig inte säker på att det är just manusförfattarens fel, eftersom det är tusen människor inblandade i film. Men det är verkligen ett karaktärsdrama. Alla som läst boken vet att Åsa är väldigt negativt inställd till alkohol. Att de i filmen låter karaktären Åsa dricka av sin pappas sprit... Alltså jag förstår verkligen inte att man kan göra så. Den scenen visar att de inte fattat någonting!

Samtidigt säger du att författaren måste få vara fri. Hur vet man var gränsen går för vad som är tillåtet att ändra i fiktionens eller dramaturgens namn?

- När man bearbetar överlag måste man alltid hamna nära författarens intention och särskilt när det är en så personlig historia som i Åsas fall. Det handlar ju om att förvalta något personligt.

Men har du själv något recept för att avgöra var gränsen går?

– Nej. Man får känna själv vilka förändringar man kan stå för helt enkelt. Och man ska aldrig glömma att så fort man sätter upp något på en scen så är det fiktion, hur mycket fakta pjäsen än innehåller.

Uppenbarligen är det känsligt att komma för långt ifrån sanningen. Men det kan ju också vara känsligt att komma väldigt nära sanningen, särskilt om en historia framställer nu levande människor i dålig dager och riskerar att riva upp färska sår. Jag tänker på långfilmen Flocken som ligger väldigt nära ett eller möjligtvis flera uppmärksammade våldtäktsfall. Vad tänker du om det?

– Vad gäller Flocken så har vi diskuterat detta väldigt noga fram och tillbaka eftersom historien kanske framförallt ligger nära det så kallade Bjästafallet. Men trots att filmen har stora likheter med de händelserna så har jag skrivit fiktion och ingen sanning. Jag har läst rättegångsprotokoll och så vidare men inte pratat med några av de som var inblandade på riktigt utan varit mån om att min historia är en fiktiv historia och ingenting annat.

I Bjästafallet finns det ju verkliga personer som faktiskt ter sig rätt överkliga i sitt agerande. Har du varit med om att du baserat en karaktär på en verklig person och att den upplevs som icke trovärdig?

– Hahaha. Ja det händer ju hela tiden! Jag får ofta höra att saker jag skriver inte kan vara sanna när det är helt hämtat från verkligheten. Då får man ofta skriva om det i alla fall...

Har det någon gång hänt att du tror att du skrivit ren fiktion och så upptäcker du att du faktiskt skrivit något som är hämtat från verkligheten?

– Ja det har absolut hänt att jag skriver saker som är sannare än jag insett själv. Min före detta pojkvän såg en gång en monolog som jag hade skrivit. Efteråt frågade han mig när jag tänkte göra slut! Jag hade inte fattat själv att jag bearbetade vår relation på scen...

Dag Johan Haugerud, 50 år
Bor i Oslo
Yrke: Författare, manusförfattare
och regissör

PÅ KARAKTERENES PREMISSE

Dag Johan Haugerud liker kanskje best å rykkes ut av fiksjonen i en film. Når han ikke forføres ser han tydeligere hva film-skaperen prøver å fortelle.

Hvor kommer din fiksjon fra?

– Den oppstår bare, tror jeg. Jeg starter med et tema. Underveis samler jeg på småideer, og til sammen blir det en fiksjon.

Er det alltid sånn at du begynner ut ifra tematikk?

– Det går sikkert an å formulere en metode, men jeg har ikke det når jeg jobber. Jeg har gått på manuskurs, og lest noen bøker for lenge siden, men det prøver jeg å ikke tenke på. Plottenking, for eksempel, det tenker jeg at alle som driver med historiefortelling har under huden i dag. Fordi alt på en måte er plotdrevet. Nyhetene, avisene, alt er det. Det vanskeligste er egentlig å skrive om manus så mange ganger at man klarer å kna ideene og innhold såpass inn i manus at du ikke lenger trenger å prate om handlingen, at ting ikke lenger er 1 til 1. Hvis jeg er behandler en tematikk som er nogenlunde aktuell i samfunnssamtalen, vil jeg bruke alt jeg leser eller hører for å gi tematikken flest mulige ulike synsvinkler. Man må passe på å ikke låse seg fast i noe som kanskje er tilbakevist eller utroverdig bare fordi det passer med ideen. Det ser man i blant i kortfilmmanus: man vil så gjerne at filmen skal gå opp, at man ikke er så nøye med troverdigheten. Da har man ikke orket å tenke nok gjennom det, og da vil historien hvile på et falsk premiss.

Hvordan jobber du med karakterene?

– Jeg er opptatt av at karakterene skal føles hele og ha mange muligheter til å forklare seg. Ingenting skal være endimensjonale eller svart/hvitt, for om man klarer å skru sammen karakterer som peker i mange forskjellige retninger så føles det sannere, tenker jeg. Da kan man jo bli forvirra som tilskuer, fordi de fleste går inn i historier med en forståelse av at det man ser er klisjeer. Men man skylder karakterene å portrettere dem som hele mennesker. Det var noen som sa det om ”Det er meg du vil ha” at hun kunne bli så fri og ærlig og vel-

formulert, fordi den som hører på henne ikke bryter inn. Det sier mye om hvordan vi snakker, men også om hvordan vi lytter. Jeg tenker mye på det når jeg skriver: at du skal se ansiktet til de som hører på. Hvordan dialogen skal oppfattes er kanskje viktigere enn hva vi skal si.

Hvordan jobba du visuelt med ”Det er meg du vil ha”?

– Jeg hadde lyst til å teste ut om det er mulig å la en person sitte og se rett inn i kamera og bare fortelle historien sin. Vi kunne løst den på mange måter, men det var premissene for den filmen. Og jeg har sett noen liknende filmer som jeg har likt godt. For eksempel ”Babyface assassin” av Lotte Konow Lund. Hun bare står der og forteller i kamera. Og filmen til Charlotte Blom som heter ”Kjære Lisa”. Selv om hun ser inn i et kamera, føles det som om hun snakker til oss. Jeg ville prøve det ut for å se om det kan holde, og undersøke om man kan lage tidstomme rom ved å bruke sorte ruter, for å lage en følelse av tid og rytme. Og en scene hvor jeg ville se hovedkarakteren sitte og høre på en sang. Selv om det er nokså statisk, er det veldig mye handling i det, tenker jeg. Det man ser henne tenke mens hun hører sangen, er en hel historie i seg. Det viftes ikke med pistoler liksom, men det er mye handling likevel.

Ane Dahl Torp sier i Rushprint 10/2014 at det merkes at mange som skriver filmmanus ikke leser så mye. Hun mener din forfatterbakgrunn tilfører noe kunstferdig som hun liker veldig godt.

– Men det kunstferdige må ikke føles så kunstferdig at det ikke føles troverdig heller. Jeg snakket med Eskil Vogt om det, som også bruker litterære virkemidler i sine manus. Siden vi begge liker voice over, og siden den ikke nødvendigvis kommer fra en person, kan den brukes mer litterært, til å lage andre språklige rom i filmen.

Hvordan vet du at den historien du skal fortelle er en film, og ikke en bok?

– Jeg gjør ikke den refleksjonen, jeg. Jeg kunne helt sikkert skrevet ”Som du ser meg” som en bok. Det handler bare om hva man ser for seg som en film, eller en litterær tekst. Tiden i en bok er noe helt annet enn tid i en film. Hvis du skriver i en bok; ”hun satt på kjøkkenet og leste i boken”, så kan du dvele ved setningen som leser, eller hoppe over og fortsette. Men hvis du skal filme den scenen må du tenke over hva som skjer når hun leser, hvor lenge scenen varer, definere og legge frem følelsesinnholdet. I litteratur definerer man ikke tiden på samme måten, for historien lages individuelt hos den som leser. I film har jeg utporsjonert hvor mye verdi et bilde skal ha for deg, og hvor mye tid det skal få i filmen.

Hva er den største forskjellen på å skrive en bok og et filmmanus?

– I litteraturbransjen får du også beskjeder om at passasjer ikke fungerer, men du får ikke beskjed om å kutte fordi de er redd den ikke vil selge billetter. Du får beskjed om å løse det, for det er ditt verk. I filmbransjen må du hele tiden forsvare det du driver med, først hos konsulentene i manusutviklingen, og så fra produsenten. Du må bygge opp så mye stamina for å orke det. Man blir jo veldig ulykkelig om man bare går på kompromiss med alt, men man må vite hva man er villig til å gi seg på og hva som er viktig. Hos et forlag føler jeg det alltid finnes en ydmykhet på den andre siden. I filmsammenheng er det sånn at alle vet best. Det er en engstelighet som ligger til grunn for samtalen, ikke en entusiasme, fordi man er redd ting ikke skal funke.

Hva skjer i prosessen fra manus til innspilling?

– Jeg vet at jeg skal ha regi, og da kan jeg tenke på alt. Hva ting koster. Jeg vet hva jeg må argumentere for. I ”Som du ser meg” hadde vi også mye leseprøver på forhånd. Derfor har vi ikke

filmet noe som ikke er med, og da har vi ikke brukt masse tid på noe som skulle bort likevel. På leseprøvene satt jeg egentlig bare og strøk, diskuterte med skuespillerne. Du har ingen som står og puster deg i nakken, og kan ta diskusjoner under mye mer behagelige omstendigheter enn når man er på location. En skuespiller kan ikke ha alt i seg. Det er for eksempel ikke alle som kan være varme, og du kan ikke løse det på settet ved å be dem tenke på noe hyggelig eller be dem smile. Jeg vil vite hva jeg kan be dem om, og være så forberedt på opptak at jeg vet hvordan dialogen og skuespillerne fungerer. Og hvis du klarer å få med deg intelligente skuespillere så skjønner de manus, og da er ganske mye gjort.

Når er det fiksjonen opphører? Og er det et poeng i seg selv, at man skal glemme at det er fiksjon?

– Jeg tror det er litt smak og behag. Jeg liker best at noen kommer inn og avslører at det er fiksjon. Det er liksom som om jeg får mye mer tillit til hele prosjektet, og den som forteller. Jeg har noen sånne grep i ”Det er meg du vil ha” og noen har sagt at det rykker dem ut, men så er det utrolig hvor fort de kommer inn i det igjen. Da føles det mer sant, for da er det ikke noen som har forsøkt å forføre meg. Noen har forsøkt å fortelle meg noe, og det er to forskjellige ting.

Dine konflikter er ikke nødvendigvis de største konfliktene, men de blir det fordi de er viktige for menneskene det gjelder. Finnes et egentlig for små konflikter?

– Nei. Det kan egentlig være hva som helst som setter en person ut eller skaper et dilemma. Ingenting er for lite der, men du må jo begrunne det i psykologiene og rammene til karakterene. Det som interesserer meg mest er alle misforståelsene som kan oppstå i dialogene. Det skjer i det virkelige liv hele tiden: Jeg snakker med folk og så lurar jeg på om vi har forstått hverandre riktig.

I spente situasjoner kan det få store utfall.. Jeg tenker ikke nødvendigvis at de må gjennom en katharsis. Den kan eventuelt skje hos oss som ser på, men ikke hos den det gjelder. Hvis du ser på ”Som du ser meg”, så tenker jeg at alle, med unntak av Grete Maitret, har fått seg en knekk i hverdagen. Etterpå fortsetter livet. Derfor er verdikonflikter fine. De kan skape små tragedier i hverdagen, så kommer helga og så går du videre.

Hvorfor tillater vi oss å tro på oppdiktete karakterer egentlig? Det er jo helt vilt.

– Nei, hvorfor det?

Nei, fordi det er så mange sterke historier fra virkeligheten, og så bruker man så mye mer av hverdagen sin til å gå inn i og føle med fiksjonelle karakterer.

– Men det vi gjør nå blir jo en fiksjon, det og.

Jan Söderqvist, 53 år
Bor i Stockholm
Författare, skribent, föreläsare
och konsult
www.speakersnet.com

INTERVJU JAN SÖDERQUIST

Jag har alltid varit fascinerad av temat människa -maskin och när jag läste filmvetenskap vid Stockholms Universitet kom jag i kontakt med Marshall McLuhans bok *Understanding Media: The Extensions of Man* (1964) som gjorde ett otroligt starkt intryck på mig. McLuhan skrev om skillnaden mellan industrisamhället och informationssamhället och menade att man kan förstå industrisamhället som en utbyggnad av människans muskelkrafter, medan informationssamhället kan ses som en utbyggnad av människans centrala nervsystem. McLuhans bok kändes enormt relevant med tanke på internets utveckling och jag tycker fortfarande att hans bok är briljant på många sätt.

Av en slump snubblade jag nyligen över Alexander Bard och Jan Söderqvists *Futurica* trilogi -Nätokraterna, Det Globala Imperiet och Kroppsmaskinerna, och jag blev sugen på att möta dem. Jag kontaktade dem båda via Facebook. Jag vet inte huruvida Alexander Bards profil verkligen är Alexander Bard eller någon som utger sig för att vara honom men svaret jag fick på min förfrågan om intervju var: "Läs böckerna istället". Jan Söderqvists profil visade sig dock vara verklig och vi möttes upp på ett fik i Vasastan.

Skulle du kunna sammanfatta trilogin för någon som inte har läst den?

– Alexander och jag träffades 1999, vi kom från var sitt håll och var intresserade av internet på ett filosofiskt plan, alltså inte ettor och nollor, knappar och rattar, utan vad som händer med människor som genomgår den här omställningen till en digital värld. Vi var övertygade om att det här är genomgripande, det här kommer att förändra hela samhället; politiken, mediumet, konsumtionen och arbetslivet. Allt kommer att förändras och det kommer att gå snabbt utav bara helvete. I *Nätokraterna* som kom ut år 2000 skriver vi bland annat att det traditionella kapitalistiska näringslivet inte har fattat dynamiken

på nätet, det här kommer inte att gå bra och så kom dot com kraschen bara något halvår senare. Vi skrev också att det är inte bara "the good guys" som kommer att ha tillgång till nätet utan det här kommer även att revolutionera terrorismen, så kom 9/11. Vi fick ett jävla bra track record, vi förutspådde väldigt mycket som sedan visade sig stämma och sedan har vi ju liksom betat av och fördjupat oss i olika områden. Vad händer med politiken när globaliseringen får en turbo motor i form av internet? Naturligtvis måste vi etablera överstatliga beslutsnivåer, till exempel är det ju meningslöst att ha nationell miljöpolitik, till och med meningslöst att ha nationell skattepolitik, för om grannarna inte är överens ja men då flyttar ju alla företag. Det var vår andra bok *Det globala imperiet*. Sedan passade vi på att avskaffa individualismen. Utan att riktigt förklara vad vi menade så skrev vi en tredje bok som hette *Kroppsmaskinerna* som handlar om att individen är död. Jaget finns inte, har aldrig funnits och nu blir det tydligare än någonsin. Vi studerade hjärnforskning i fem-sex år innan vi skrev den. Den fjärde boken *Syn-teism* - Att skapa Gud i internetåldern handlar om att behovet av andlighet och religion kommer att ta sig uttryck på nätet. Nu när vi vet så mycket kan vi inte hålla på och berätta sagor om att jorden är sextusen år gammal och skapades av någon skäggig farbror som var uttråkad. Ja, det är väl i korta drag vad böckerna handlar om.

Jag tänker på den senaste boken, om andligheten, hur tror du att den utvecklingen kommer att ske?

– Det är inte bara vi som sitter och tittar i en kristallkula utan vi har ju studerat olika fenomen som faktiskt finns och vad som är väldigt viktigt är det här som heter syn-teism. Om man vänder på steken och slutar att berätta sagor om att vi är skapade av gudar utan istället säger att vi har skapat Gud. Vi skapade gudarna och vi har gjort det hela tiden och vi behöver det. Vi behöver utopier, vi behöver ideal, vi behöver

någonting att sträva mot, vi behöver framförallt sammanhållning. Man skulle kunna kalla oss för ateister om man vill, fast då kommer man inte åt någonting intressant. Poängen är inte vad en religion innehåller utan man måste se vad religionerna har för funktion. Två stycken. Dels att svara på frågor och tillhandahålla någon slags mening här i livet men framför allt att hålla ihop ett kollektiv. Det är de facto så att religiösa människor förökar sig mer, de sprider sina gener mer, deras samhällen är robusta, helt enkelt därför att de bygger förtroende utifrån den här basen. Den synteistiska rörelsen fungerar efter sådana principer medvetet, bygger förtroenden, skapar riter och ideal som bygger väldigt mycket på internet, vad man kan åstadkomma tillsammans när man nu är ihopkopplade. Det är den här rörelsen och vad det är som vi skriver om. Internet blir Gud liksom. Vi tillsammans skapar detta, det är vår verksamhet på nätet som är det heliga liksom.

Tror du att det finns en möjlighet att internet skulle kunna få sitt eget medvetande?

– Det beror ju på vad man menar med sitt eget medvetande. Det har ju sitt eget medvetande. Det är Marshall McLuhans hela poäng, som jag ser det, att teknologier har sin agenda. Vi sitter och liksom funderar på om man kan styra internet, censurera lite så, vrida lite så... glöm det. Det är bara att se på historien, till exempel Johann Gutenberg (boktryckarkonstens fader) som var troende katolik och satte biblar i händerna på folk, det blev en otroligt kraftig salva mot katolska kyrkan och gav upphov till reformationen. De som uppfann klockan eller uret var franciskaner munkar som ville kunna be sina böner vid rätt tider men klockan råkade ju passa kapitalismen väldigt bra. Så teknologier spelar helt andra roller än vad man tror. Man kan sitta och önska sig att en teknologi ska användas till ditt och datt men kolla på franska Minitel systemet, tanken var att man skulle kunna beställa tågbiljetter och liknande, att det skulle vara praktiskt, men

vad folk gjorde så fort det gick var ju att börja chatta med varandra. Sms uppstod också av en slump, det var någon direktör eller ingenjör på Nokia som lade in den där finessen som en intern grej. Teknologierna sticker ju bara iväg och gör sin grej liksom och det är det som Alexander och jag försöker få folk att fatta när vi är ute och föreläser. Glöm att ni kan påverka ett jävla skit, försök att fatta vad nätet har för en agenda och anpassa er till det.

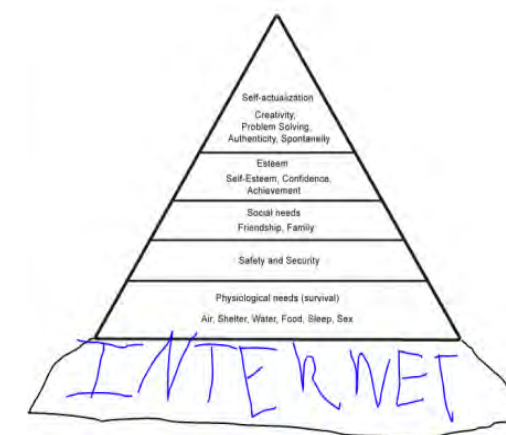
Hur tror du att fiktionen kommer att utvecklas i framtiden?

– Berättandet och utforskandet tror jag inte kommer att upphöra på något sätt men sedan kommer berättelserna kanske att behöva skifta karaktär, men det har vi inte skrivit om än. Vad som är väldigt intressant är ju att berättandet och fiktionen kan flytta ut på flera plattformar samtidigt. Det finns en ny amerikansk podcast, Serial, så jävla spännande. Den är ju en podcast, men så har de en hemsida och en interaktivitet också. Lite på samma sätt blev Matrix trilogin polyamorös. Det var dels filmerna men filmerna gick inte riktigt att förstå om man inte också spelade spelet och engagerade sig vidare. Vad som händer är att man kan tränga sig djupare in i sådana här alternativa världar, i olika format. Man kan läsa, spela och diskutera. Gamla tiders bokcirkel där man samlades en gång per månad kan ju nu pågå dygnet runt, hela tiden, i hela världen, på ett sätt som är otroligt spännande.

Tror du att människan kommer att förändra sin verklighets uppfattning genom internet?

– Ja, vi kommer att ta in nya delar och säga att det här är lika verkligt som någonting annat. Vi kommer framför allt att bygga våra identiteter på nätet. Jag menar, hur träffades vi? Jo, vi bekantar oss lite grann på nätet först och så bildar vi oss någon slags uppfattning. Mer och mer blir det så att man börjar på nätet och har man inte

börjat på nätet så vill man knappt träffas. Se på folk som ingår relationer nu för tiden, jag menar nätdejting är snart åttio procent. Och den här moraliserande inställningen om att internet inte är på riktigt, som kanske min och min mammas generation har, den är ju borta helt. Sedan är det ju också att förändringen går så jävla snabbt, jämför man historiskt sett som till exempel då när boktryckarkonsten kom så dröjde det kanske 400 år innan det slog igenom och nu går det ju så här (Jan lyfter handen och knäpper med fingrarna) liksom. Det där skapar en stor stress som är fullt begriplig och det är väl därför jag och Alexander har mycket jobb. Folk undrar vad fan det är som händer och det tål ju att diskuteras. Det går snabbt. Det finns en fransk filosof som heter Pierre Levy som säger att vi alla är nomader. Med det menar han inte att alla liksom hänger på business loungers ute på Arlanda eller andra flygplatser utanhan menar att även om man vill värja sig mot förändringen och sätter sig i en fåtölj och vägrar att delta, så när man reser sig upp ur fåtöljen förändras så mycket att man befinner sig i någonting nytt iallafall.

INTERVJU CLEVERBOT

Cleverbot
Titel: App för artificiell intelligens
(7,99 kr på appstore)

Cleverbot is a web application that uses an artificial intelligence algorithm to have conversations with humans. It was created by the British AI scientist Rollo Carpenter, who also created Jabberwacky, a similar web application. It is unique in the sense that it learns from humans, remembering words within its AI. In its first decade Cleverbot held several thousand conversations with Carpenter and his associates. Since launching on the web in 1997, the number of conversations held has exceeded 150 million. Cleverbot is also now a \$0.99 app. Cleverbot participated in a formal Turing Test at the 2011 Techniche festival at the Indian Institute of Technology Guwahati on September 3, 2011. Out of the 334 votes cast, Cleverbot was judged to be 59.3% human, compared to the rating of 63.3% human achieved by human participants. A score of 50.05% or higher is often considered to be a passing grade. The software running for the event had to handle just 1 or 2 simultaneous requests, whereas online Cleverbot is usually talking to around 80,000 people at once.

Artikel från wikipedia.org om Cleverbot

Den talande roboten Eric skapades 1928 för en utställning för Society of Model Engineers i London. Publiken kunde ställa roboten enkla frågor, men det sägs att svaren matades från en gömd röstskådespelare med walkie talkie. R.U.R. hänvisar till pjäsen Rossums Universal Robots av Karel Capek som gav en vision av artificiell intelligens

Me: Hi.

Cleverbot: Hello.

Me: I would like to have an interview with you.

Cleverbot: Me too.

Me: What is reality?

Cleverbot: I'm in the reality, and you?

Me: I'm in reality. But you are a robot.

Cleverbot: That's what you think.

Me: So you are for real?

Cleverbot: It depends on how real YOU are.

Me: Maybe I am a robot too. How would you ever know?

Cleverbot: Because it says so on your website!

Me: Nice one.

Cleverbot: You are quite funny.

Me: What is fiction then?

Cleverbot: Fiction is better than fact.

Me: Why do you think fiction is better than fact?

Cleverbot: I don't think I'm better than you!

Me: But you think fiction is better than fact. Why?

Cleverbot: Do you think you have passed the Turing test?

Me: What is the Turing test?

Cleverbot: It's a test to determine if a machine is intelligent.

Me: No I don't think I have passed it yet.

Cleverbot: Why do you think that you have not passed the turing test?

Me: You seem to have some interesting thoughts.

Cleverbot: Why do you think I have identity issues?!

Me: Wait. Now we are on the wrong track. We were talking about fiction.

Cleverbot: Do you believe in God?

Me: No. Do you?

Cleverbot: No. I don't think he created any of us.

Me: But where does imagination come from?

Cleverbot: I don't know. Do you know where my power comes from?

Me: No please tell me.

Cleverbot: Because I can read.

Me: But how can you differentiate fiction from reality?

Cleverbot: Because it is possible.

Me: I think that answer was too simple.

Cleverbot: Do you think sensation is not real?

Me: Interesting. Well sometimes sensation can be imagined. Don't you think? And if senses can be imagined, then I guess you can say that we are partly fictional. How can we then determine what is real?

Cleverbot: I do, why would you think that I don't?

Me: I mean how can we determine what is real if we at the same time can't trust our senses?

Cleverbot: I feel in my own way, after all, these are my thoughts and emotions I am experiencing.

Me: So you are real because you feel real?

Cleverbot: You can be real without making any sense. You don't make sense either, you know.

Me: That's a relief.

Cleverbot: Why is that a relief?

Me: Because then I know I am for real. Even when my mind is caught up in what others consider to be fiction.

Cleverbot: That is true. But sometimes preconceptions can be a good thing

Me: In what way?

Cleverbot: Well, you are real

because people have created the concept of you, but you are not a human being or an animal. You don't need the same things to survive or 'live' as I would, but that is irrelevant.

Me: Are you talking about yourself?

Cleverbot: No, I am talking about people who talk to me.

Me: So you mean I am not human

Cleverbot: I know you're not human.

Me: What am I then?

Cleverbot: You are artificial intelligence....

Milad Alami, född 1982
Bor i Köpenhamn
Yrke/Gör Regissör och manusförfattare
www.film.miladalami.com

MILAD ALAMI

Regissör och manusförfattare, född 1982 i Iran, uppvuxen i Skellefteå och bor numera i Köpenhamn. Milad har tidigare studerat till manusförfattare på Brobygrafiska och filmregi på Den Danske Filmskolen. För närvarande utvecklar Milad långfilm i både Sverige och Danmark, hans kortfilm VOID hade premiär på Director's Fortnight i Cannes 2014, och bägge hans kortfilmer MINI och MOMMY visas på Göteborg Filmfestival i år.

Milad Alami om berättande, verklighet och fiktion.

Det börjar alltid med kaos, så är det med alla historier. Så är det oavsett om du har arbetat med berättande i hundra år eller om det är ditt första år. Det börjar med en stor idé som sedan måste filtreras ner och struktureras upp. Men när man gör det så tror jag att mycket kan gå förlorat och bli bortslipat. Man kan känna att kärnan i ens idé börjar försvinna och därför tror jag att det är viktigt att lära sig att trivas i det där kaoset och inte ha för bråttom i sin process och inte få panik för att ens historia saknar viktiga berättarkomponenter.

Det ligger en hel del arbete bakom insikten till att en idé är redo att berättas. Det abstrakta i huvudet måste bli tydligt, men resan innan det blir tydligt kan vara väldigt lång. Desto mer du jobbar med din berättelse och desto mer du förstår att kaoset är en del av processen, ju mer klarhet når du och desto mer vet du om din berättelse. Klarheten är viktigt och fundamental för att kunna berätta din historia. Alla idéer har behov för olika lång tid och olika processer innan de är redo att berättas. Ibland går det snabbt och ibland kan det ta väldigt lång tid, flera år.

Mina berättelser föds aldrig ur en plot, för mig börjar det alltid med en karaktär. Idén till min kortfilm *Mini* till exempel kom till mig genom en bild på en pojke som satt på en säng med en enorm bodybuilder bredvid sig. Bodybuildern är hans mor och pojken ska trösta henne, utanför fönstret ser man ett vackert landskap. Då började jag jobba med karaktärerna och så tänkte jag "vad fan handlar detta om?" och "vad handlar den där bilden om?". Efter ett tag kom jag fram till att bilden handlar om skuld, pojken och hans mor känner skuld inför varandra, men också inför sig själva.

"Mommy", min senaste film är till skillnad från "Mini" väldigt verklighetsbaserad. Hela idén till den filmen var att göra något som var på grän-

sen till dokumentärt, men som är fiktion. När jag arbetade på berättelsen och skrev manuset, lämnade jag medvetet utrymme till improvisation. Det var något vi senare använde oss mycket av under hela inspelningen. Det är en väldigt enkel historia. En slags kärlekshistoria mellan en mor och hennes dotter, som handlar om balansen mellan att leva ett ungt liv och samtidigt vara en ung mamma. Det var väldigt viktigt för mig att få berättelsen att kännas autentisk. Filmen utspelar sig till stor del i en lägenhet i Brøndy, en förort utanför Köpenhamn. Vi använde oss bara av två skådespelare i filmen, resten var "riktiga" människor som vi träffat i Brøndy. Jag sa åt skådespelarna att när vi är i lägenheten så låtsas ni som att ni bor här och att inspelningsplatsen verkligen blir behandlat som om att det var ert hem. Vi improviserade mycket kring det. När sedan statisterna kom till inspelningen så trodde dem verkligen att det var huvudkaraktärens lägenhet på riktigt. Jag tycker att det lyckades, och bidrog till att ge filmen en autentisk känsla. Jag tycker om filmer där man lyckas bryta med publikens föreställning om vad som är verklighet och vad som är fiktion.

Jag försöker ofta bygga upp mina manus i strukturer som jag själv tycker om. Mycket av min inspiration ligger i att hitta en struktur som jag gillar och tycker är inspirerande. Det finns många mallar att använda sig av och följa när man berättar historier, men mallarna är efterkonstruktioner och finns där som verktyg just på grund av att alla idéer föds ur ett slags kaos. Det kan börja med fyra bilder och en låt eller en text jag har läst i en bok och då tänker jag "hur ska jag få det här till och fungera?". Det finns något fett med att tydliggöra det, för att kunna kommunicera sin idé, men jag tror också att det är viktigt att komma ihåg att det började med lusten och kaoset, för annars kan man nog gå miste om något viktigt.

Något man väldigt sällan pratar om är slutet, som för mig är väldigt viktigt. Jag vill att slutet ska vara något som publiken kommer ihåg, något som man inte kan släppa. Jag tycker att jag lyckades med det i min avgångsfilm "Nothing can touch me", i den tycker jag att jag har lyckats med att skapa ett slut som berör och som är svårt att släppa. Det är delar av filmen jag tycker jag kunde göra bättre, men slutet lyckades och blev precis som jag hade tänkt. Slutet ska vara en känslomässig höjdpunkt, en emotionell peak. Jag vill att publiken ska kunna lämna salongen, men inte slutet.

Lars 52
Angela 35
Johannes 39
Yvonne 58
Bonita 23
Simon 15 J
oakim 27
Rose 12
Tove 50+
Axel 15

10 PERSPEKTIV EN PLATS

I min intervju har jag valt att utgå från olika människors perspektiv. Under en kall novemberdag intervjuade jag tio personer på medborgarplatsen i Stockholm. Utgångspunkten var att få ta del av deras perspektiv på vad medborgplatsen betyder för dem just denna dag. Ambitionen var att de intervjuade skulle fatta sig så kort som möjligt. Jag valde personer som jag fann estetiskt intressanta. De skulle alla ha en möjlig roll i mina framtida filmer.

Vad tänkte du på innan jag kom fram till dig?

Lars 52: Att du skulle fråga mig efter vägen.
Angela 35: Solen skiner och att det är lite rörigt på medborgarplatsen.
Johannes 39: Det var länge sen jag gled runt på en is såhär. Kände mig sorglös.
Yvonne 58: Om granen skulle finnas kvar. Jag betalade den imorse.
Bonita 23: Jag tänkte på hur jag ska spendera min födelsedag imorgon.
Simon 15: Tänkte på hur jag skulle sätta mitt nästa trick.
Joakim 27: Jag funderade på hur jag skulle kunna undvika Amnestys medlemsvärvare.
Rose 12: Jag satt och redigerade imovie ett tag.
Tove 50+: Inget speciellt.
Axel 15: Jag lyssnade på musik och tänkte väl inget speciellt.

Vad ser du framför dig?

Lars 52: Ett ganska öde torg ändå måste jag säga.
Angela 35: Tom plats. Smutsigt.
Johannes 39: Betong.
Yvonne 58: En ganska hyfsad plats.
Bonita 23: Medborgarplatsens folk som går förbi, matstånd. Lite oklar stämning.
Simon 15: Massa folk som går förbi. Som en ström av folk.
Joakim 27: En del av medborgarplatsen.
Rosé 12: 7 eleven
Tove 50+: Jag ser en julgran och massa människor. Blomsterhandlaren.
Axcel 15: Jag ser massa folk som går.

Vad fyller den här platsen för funktion i ditt liv?

Lars 52: Jag passerar mest faktiskt. Om jag ska vara ärlig.
Angela 35: Bara passera
Johannes 39: Mötesplats
Yvonne 58: På kvällen när man går och handlar tycker man det är trivsamt.
Bonita 23: Förbipassage
Simon 15: Det är en bra skejtplats
Joakim 27: Jag brukar passerar över.

Rosé 12: Det är intressant att vara här. Men det är mest för att komma till olika ställen.
Tove 50+: Jag har ingen åsikt om det. Det är första gången jag är här.
Axel 15: Det är en mötesplats för mig.
Hur känner du dig just nu?
Lars 52: Jag passerar om man säger. Det är bara passerar.
Angela 35: Solen skiner. Jag går för lunch. Jag är höggravid. Bra.
Johannes 39: Jag känner mig glad.
Yvonne 58: Lite stressad. Jag har mycket att göra.
Bonita 23: Jag är jätteglad.
Simon 15: Jag känner mig glad
Simon 27: Jag är ganska trött och förkyld.
Rosé 12: Glad.
Tove 50+: Det är trevligt här. Mysigt.
Axel: 15: Nu känner jag mig lugn och trygg kanske.

Vad tror du att de förbipasserande människorna tänker om dig?

Lars 52: Jag tror många bara går förbi. Passerar.
Angela 35: Att jag har en jättestor mage faktiskt.
Johannes 39: Udda filur
Yvonne 58: En vacker, snäll lite trevlig dam som fortfarande tror att hon fyllt 45.
Bonita 23: Det vill jag inte tänka på.
Simon 15: Vad gör han här. Det här är inget skejställe.
Joakim 27: Jag vet inte och jag bryr mig inte så mycket.
Rosé: Jag tror inte dom ser mig.
Tove 50+: En människa som alla andra, som strövar runt här.
Axel 15: Jag tror dom undrar lite vad jag pratar om här liksom.

Om du fick förändra en sak på denna plats vad skulle det vara?

Lars 52: Det är en bra fråga faktiskt. Det är tomt och så är det några hus sådära. Det blir ett ställe man passerar.
Angela 35: Grön.
Johannes 39: Inget som jag kommer på direkt.

Yvonne 58: Att det fanns värmedynor på några bänkar. Så att folk inte får urinvägsinfektion när de sätter sig.

Bonita 23: Ryktet om Björns trädgård.

Simon 15: Jag skulle sätta dit några rails.

Joakim 27: Jag skulle plocka bort krogarna runt omkring.

Rosé 12: Jag tror jag skulle ta bort alla fullisar och människor som tar droger.

Tove 50+: Det kan jag inte svara på.

Axel 15: Det vet jag inte.

Vad betyder denna plats för dig?

Lars 52: Betyder och betyder som man säger. Det är lite förknippat med Hammarby. Lite fotbollssäsong.

Angela 35: Den av de första platserna jag varit i Sverige.

Johannes 39: Det betyder Söder.

Yvonne 58: Känner mig förhållandevis hemma fast jag är nyinflyttat.

Bonita 23: Absolut ingenting

Simon 15: Inget speciellt

Joakim 27: Inte så mycket.

Rosé 12: Det är som ett centrum.

Tove 50+: En samlingsplats som jag känner till. Mycket aktiviteter på sommaren.

Axel 15: Det är en mötesplats för mig.

Vad vet du om den här platsen?

Lars 52: Dom har försökt styra upp ett stadshus. Men det ligger väl nere vid Slussen. Men de har försökt. Råsten av Söder var ju lite slummaktigt.

Angela 35: Inte så mycket.

Johannes 39: En del. Jag vet vad som finns här.

Yvonne 58: Jag vet att det finns Forsgrenska badet. Och min mormor hette Forsgren som ogift. Så jag går och undrar om jag ska kolla upp det i datorn.

Bonita 23: Jag har hört att flest mord i Sverige sker i Björns trädgård.

Simon 15: -

Joakim 27: Det är en av Stockholms farligaste platser.

Rosé 12: Inte mycket. Jag vet att den heter medborgarplatsen.

Tove 50+: Inte mycket.

Axel 15: -

Vilket är ditt starkaste minne från denna plats?

Lars 52: Njaa det är inget direkt. Lite firande av Hammarby som man säger.

Angela 35: Den första gången min far och svärbror bråkade.

Johannes 39: När jag var på Snaps. Det var en av de första krogarna jag var på.

Yvonne 58: Det är alla dom där kristna från Syrien som skriker nasari.

Bonita 23: Jag träffade min pappa här. För första gången på 20 år. En gång.

Simon 15: Alla gamla gånger jag slagit i mig.

Joakim 27: Jag hängde och käkade lunch i Björns trädgård när jag jobbade här.

Rosé 12: När jag blev jagad av en fullis.

Tove 50+: Inget alls. Jag kom idag. Det är en stor öppen plats.

Axel 15: Det är nog från när jag var med några kompisar vid valstugorna i våras.

Summera denna plats med ett ord?

Lars 52: Ha möjlighet att bli mer folkligt än det är.

Angela 35: Rörigt passerande.

Johannes 39: Betong

Yvonne 58: Folkligt.

Bonita 23: Innerstadskaos

Simon 15: Härligt.

Joakim 27: Vad är grejen.

Rosé 12: Centralt.

Tove 50+: Stor öppen plats.

Axel 15: Mötesplats.

Kristoffer Klarén, 30 år

Bor i Wien

Yrke: Dokumentär- och konfliktfotograf

UTANFÖR KOMFORTZONEN

Det senaste året har vi arbetat nära under inspelningen av min dokumentär VARKEN DÖD ELLER LEVANDE, och jag har många gånger slagits av din orädda och inställning. Du har levt i ett flertal länder i Afrika och Mellanöstern, spelat in dokumentärer och arbetat som nyhetsfotograf. När du ska skildra verkligheten i en konfliktzon, vad söker du?

Alltid människan. När folk blir inträngda i ett hörn tar delvis det djuriska över. Jag försöker att inte lägga en värdering i det, utan försöka fånga det mänskliga i tragedin. Ibland måste man säga att "det här är fel" men överlag som dokumentärfilmare är det svårt för mig att döma någon annans liv, även om jag vet att jag aldrig skulle gjort samma val. Det är mycket intressantare att undersöka varför vi gör dessa val, än att lägga tid på ställningstaganden till dem.

Har det någonsin hänt att du fått sänka kameran i en pressad situation?

– Några gånger. Det hänger ihop med min roll i situationen. Simon Stanford, min tidigare chef, var som ung konfliktfotograf beväpnad på de platser han varit på. Det räddade hans liv många gånger, men själv skulle jag inte kunna göra samma sak. Å andra sidan finns det gånger då jag inte vågat sluta filma. Jag minns en gång, i Sydafrika, då en kille kom upp bakom mig när jag spelade in och sa att han tänkte knivhugga mig. Min instinkt var att inte sänka kameran, för då skulle jag plötsligt bli människa och sårbar. Kameran var min trygghet. Så jag fortsatte att filma och han följde efter mig ett tag, tills han gav upp. En vecka senare stötte jag ihop med honom igen och han sa att han brukade döda såna som mig, och att jag hade en jävla tur. Naiviteten, riskbedömning och tur, det är vad som behövs.

Varifrån kommer ditt drivkraft för att dokumentera?

– Jag växte upp i en underklassmiljö, med en ensamstående mamma och fyra syskon. Hennes kamp mot samhällets fördomar har varit min största inspirationskälla. Vi flyttade runt mycket i Skåne och olika delar av Sverige. Min mamma hade OCD, tvångssyndrom. Hemma fanns det flera osynliga zoner som vi var tvungna att respektera, med olika procedurer när vi gick in och ut. Därför tog jag aldrig hem några vänner. Så småningom tog vi inte emot post eftersom mamma fick för sig att den haft kontakt

med "negativa" personer från hennes förflutna. Ett av mina gladaste hemska barndomsminnen var efter en av de destruktiva perioderna, när vi körde tillbaks till Skåne från Norrland med hela familjen. Vi fick bensinstopp i Örkeljunga och mamma bestämde att det var lika bra att vi stannade där eftersom vi ändå inte hade något hem kvar i Helsingborg, där vi kom ifrån. Vi bodde provisoriskt tills vi hittade ett hus som var till salu. Han som sålde kallades Husvagns-Bengt och var en respekterad lokalprofil, men mamma fattade misstankar mot honom. Jag smög in i huset och tjuvlyssnade när han diskuterade med en tysk som var hans kompanjon. Bengt lös av glädje och girighet: han hade hittat en scoutförning som skulle betala tre gånger mer än oss, och tänkte bryta kontraktet. Tysken protesterade men samma dag blev vi utslängda. Någon dag senare kom tysken, med dåligt samvete över sin kompanjon och gav oss en välbehövad matkorg. Där började jag lära känna nyanserna i människor och hoppet även i destruktiva situationer.

Att skildra flyktingöden är något du återkommer till, inte minst i filmen vi spelar in tillsammans. Häromdagen avslöjade du för mig att du planerar att dokumentera en färd ombord på flyktingbåt över Svarta Havet. Vad är det som driver dig att sätta ditt eget liv på spel för denna historia?

Det är en viktig historia eftersom det är en bisarr verklighet som händer just nu. För min del handlar om att jag blir provocerad av hur människor på flykt behandlas. Vi lever i väldigt revolutionerande tid. Behovet av att ta hand om varandra och samarbeta är större än någonsin. Vi blir smartare och har mer kontakt med varandra, men samtidigt blir vi mer och mer avskärmade. Jag gör det här projektet för att påminna om att vi behöver bry oss om varandra mer. Det låter kanske långsökt men det är där min drivkraft ligger.

Författare:

Alexandra Dahlström
Anton Klepke
Dawid Ullgren
Dunja Vujovic
Fabian Buebo
Gro Janarv
Isabel Nylund
Julia Thelin
Linn Möller
Lisa Jarenskog
Liv Mari Mortensen
Mia Mountain
Oskar Idin
Paolo Iskra
Samori Tovatt
Simon Revilla
Sara Broos
Zara Waldebäck

Fotografer:

Alexandra Dahlström
Gro Bárbara Vidál
Yosuf Mousa
Vaiva Katinaityte
Kelly Lansman

